

Predrasude i stereotipi o učiteljima i učiteljskom pozivu

Raguž, Renata

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:116763>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

RENATA RAGUŽ

Predrasude i stereotipi o učiteljima i učiteljskom pozivu

Diplomski rad

Pula, rujan 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

RENATA RAGUŽ

Predrasude i stereotipi o učiteljima i učiteljskom pozivu

Diplomski rad

JMBAG: 0303056797, redoviti student

Studijski smjer: Učiteljski studij

Predmet: Didaktika

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Mentor: doc.dr.sc. Sandra Kadum

Pula, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Renata Raguž, kandidatkinja za magistru primarnog obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 24.rujna 2021. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, Renata Raguž, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom *Predrasude i stereotipi o učiteljima i učiteljskom pozivu* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 24. rujna 2021. godine

Sadržaj

UVOD	6
1. TKO JE UČITELJ?	8
1.1. Definicija učitelja	8
1.2. Uloga učitelja	8
1.3. Učitelji kao uzori.....	9
1.4. Status učitelja	10
1.5. Stereotipi o učiteljskom pozivu	12
2. ETIČKI KODEKS	14
3. BODY ART.....	16
3.1. Kultura i povijest tetoviranja	16
3.2. Trend tetoviranja	16
3.3. Kultura piercinga	18
3.4. <i>Body art</i> na radnom mjestu	19
4. PRIČE S NASLOVNICA	21
4.1. Najtraženija „teta“ u vrtiću.....	21
4.2. Priča iz Francuske	25
5. ISTRAŽIVANJE.....	28
5.1. Cilj i svrha istraživanja	28
5.2. Uzorak	28
5.3. Načini i postupci istraživanja	28
5.4. Analiza istraživanja.....	29
5.5. Osobna mišljenja ispitanika.....	38
ZAKLJUČAK:.....	48
SAŽETAK.....	50
SUMMARY	51
LITERATURA:.....	52
POPIS SLIKA:	55
POPIS GRAFIKONA:	56

UVOD

Trebalo je to biti još samo jedno u nizu predavanja na fakultetu, ali danima nisam mirno spavala nakon njega. Iskreno, ne znam koji predmet je bio u pitanju niti o čemu je točno bila riječ na predavanju, ali sjećam se anegdote koju nam je profesorica ispričala. Sjećam se kao da je jučer bilo.

Otvorilo se radno mjesto za učitelja/icu razredne nastave. Mnoštvo prijavljenih s raznim nivoima kompetencija, spremnosti i iskustva. Ravnatelj odbija jednu od kandidatkinja govoreći joj da, nažalost, mjesto nije dobila iako je bila uvjerljivo najbolji kandidat. Tko je onda dobio radno mjesto ako je upravo najbolji kandidat odbijen za isto? Zašto bi netko uopće odbio najboljeg kandidata? Ne želite li samo najbolje za svoju školu?

Zato što se tetovaža na vidljivom mjestu ne uklapa u sliku škole. U redu.. Trebam nekoliko trenutaka da procesuiram što sam upravo čula. Kad malo bolje razmislim, stvarno ne znam nijednog učitelja s tetovažom. No, s druge strane, znam puno ljudi s tetovažama. I dalje procesuiram i razmišljam o fatalnoj posljedici *body arta*. I sve bi ovo možda i prošlo da mi nešto nije uhvatilo pažnju. Jedan, dva, tri, četiri... Brojim kolegice na godini s vidljivim tetovažama i piercingima i odjednom shvatim. Ovo su nove generacije koje još nisu došle u školu. Hoće li one prolaziti dvostruke standarde zbog ljljiana iza uha? Ili piercinga na nosu? Ovo je otvorilo brojna pitanja u mojoj glavi i razgranalo se u sto različitih smjerova dok se misli nisu spojile u jednom. Pa ja isto želim tetovažu!

Odlučila sam podijeliti svoje misli i nedoumice s kolegicom, tada budućom, a sada već punopravnom učiteljicom razredne nastave. I tako se kroz razgovor i diskusiju na jednoj ležernoj kavi pored mora rodila ideja za ovaj diplomski rad. Shvatila sam ozbiljno zadatak da preispitam je li ovo bio poseban slučaj, jedan u moru ili je ovo posve normalna, primijenjena praksa u hrvatskom školstvu?

Ima li mjesta u našoj profesiji za hvatanje koraka s vremenom? Kroz kakve sve osude prolaze učitelji? Kako društvo doživljava stup obrazovanja? Jesmo li prestrogi prema učiteljima koji odstupaju od normativne slike u koju ih inače stavljamo?

Cilj ovog diplomskog rada nije zadirati u motivaciju tetoviranja pojedinog učitelja niti možda ispitati njihove privatne interese i stavove. Već jednostavno ispitati narod,

uključujući i one uključene u obrazovni proces, ali i one izvan njega, kakvo je njihovo stajalište o učitelju kao „gotovom proizvodu“. Osudimo li nečije kompetencije na konto izgleda prije nego se uvjerimo da je on zaista kompetentan predavati i sviđa li nam se kao osoba? Hoćemo li dati mogućnost da opravdaju svoj zanat i tetoviranom rokeru i učitelju u odijelu? Mene zanima gdje stojimo mi kao društvo, jesmo li zaista otvorenog uma i spremni za promjene. Cijenimo li više pakiranje ili kvalitetu proizvoda? Što je važnije? Što jednog učitelja čini dobrim učiteljem?

1. TKO JE UČITELJ?

1.1. Definicija učitelja

Dražen Podravec (2014) Vladimira Strugara opisuje kao jedinog ministra obrazovanja u suvremenoj Hrvatskoj koji je prošao put od učitelja do ravnatelja i sveučilišnog profesora i poznaje sustav obrazovanja u srž, kao čovjeka koja pokazuje empatiju prema zvanju učitelja. Podravec (2014) smatra da drugi ministri nisu razumjeli učitelje niti su ih naročito voljeli i cijenili kao što je to znao Strugar. Strugar je organizirao svečanosti obilježavanja Svjetskog dana učitelja u HNK čime je davao počast i priznanja našim učiteljima, a osim njega nitko drugi to nije činio. Ova činjenica zaista govori u prilog bivšem ministru Strugaru kao čovjeku koji uistinu voli i cijeni učiteljsko zanimanje. Kako nekadašnji ministar obrazovanja definira jednog učitelja prenosi nam Podravec (2014) iz jednog od njegovih govora „*Učiteljem – tom lijepom hrvatskom riječju nazivam sve one koji nekoga nečemu poučavaju bez obzira u kojoj školskoj ustanovi rade – predškolskoj, osnovnoškolskoj, srednjoškolskoj ili na fakultetu. Pri tome ovaj pojam obuhvaća sve stručne nazive onih koji poučavaju.*“

1.2. Uloga učitelja

Sad kad smo objasnili tko se sve ubraja u ovaj pojam, pokušajmo i definirati samu ulogu svakog od njih. Preporuka o statusu učitelja (1966) navodi ovo kao jedno od vodećih načela: *Odgoj i obrazovanje od najranije školske dobi treba usmjeriti na cjelovit razvoj ljudske osobe i duhovni, moralni, društveni, kulturni i gospodarski napredak zajednice, kao i na usađivanje dubokog poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. U sklopu tih vrednota, najveću važnost treba dati pridonosu odgoja i obrazovanja vrednotama mira, razumijevanja, snošljivosti i prijateljstva među narodima i različitim rasnim i vjerskim grupama.*

Zaista nije lako ispisati sve uloge koje učitelj ima. Kad se podvuče crta, shvatimo da je prenošenje znanja zapravo najlakši dio. Učitelj je taj koji usađuje moralne vrijednosti i kreira suosjećajna ljudska bića, funkcionalne građane našeg društva. Nikad neću zaboraviti riječi jedne učiteljice koja mi je u najranijim danima moje prakse pokušala dočarati što znači biti učitelj. „*Poučavanje je samo mali dio onoga što radim. Ja sam i pedagog, psiholog, prijateljica, rame za plakanje, savjetnica, socijalni radnik, sve po potrebi... Došla mi je jedna mama na primanje, počela plakati govoreći da ju muž tuče*

i da nije ni čudo što je dijete takvo, ali ona ne zna što da radi. Misliš li da je ljudski u tom trenutku reći da ste vi SAMO učiteljica i da se Vas to ne tiče? To su moja djeca i svi njihovi problemi postaju i moji. Naravno da me se tiče.“

Njene riječi zapravo je mnogo ranije shvatio Rosandić (1988) definirajući učitelja kao stručnu osobu koja svoju stručnu kvalifikaciju izrađuje i potvrđuje u dijalektičkom jedinstvu i stvaralačkom prožimanju užih stručnih, pedagoških, socioloških, psiholoških i drugih disciplina.

U sljedećem načelu stoji da treba priznati da napredak u odgoju i obrazovanju u velikoj mjeri ovisi o stručnoj spremi i sposobnostima učiteljstva općenito i o ljudskim, pedagoškim i tehničkim osobinama svakog pojedinog učitelja. Ovo načelo me posebno zadivljuje jer je uvelike istina. Svi imamo barem tog jednom profesora iz doba naših školskih klupa zbog kojeg smo zavoljeli predmet koji ne volimo ili obrnuto. Program postoji, sadržaj koji moramo usvojiti. No, u konačnici, kvaliteta nastave ovisi samo o učitelju. Učitelji su napredak u obrazovanju što znači da ako želimo unaprijediti naš odgojno-obrazovni sustav, moramo poći od njegovog temelja, sa zaključkom da je ulaganje u učitelje najbolja investicija. Vladimir Strugar (2014) tvrdi da rezultati brojnih istraživanja učitelja, u brojnim tematskim područjima, ukazuju upravo na to da učitelji proizvode razliku u postignuću učenika. To je, dakle, sasvim velika odgovornost, znati da ste vi taj koji donosi promjene. *„Shvaća se da učitelj nije učitelj po tome što znanje prenosi svojim učenicima, nego po tome što zna kako treba raditi da učenici učinkovito uče“* (Strugar, 2014).

1.3. Učitelji kao uzori

Nikad neću zaboraviti priču koju mi je moja kolegica ispričala, a dogodila joj se upravo na praksi. Djeca su ju odlično prihvatila od početka i prilično su se zblížili. Dan prije samog događaja, ona je imala priliku držati svoje prve sate samostalno. Sljedeći dan dolazi u razred i upada u sred zahuktale situacije. Učiteljica grdi učenicu jer je flomasterom obojala nokte u tamno ljubičastu boju. Nije trebalo dugo mojoj kolegici da shvati zašto je učenica to napravila. Boja flomastera bila je gotovo identična laku na njenim noktima.

Učitelji su uzor djeci i ponekad, naročito u mlađoj dobi, imaju veću ulogu u odgoju od samih roditelja. Djeca su kao spužve i upijaju svaku riječ, sliku i pokret. Svoje učitelje gledaju s divljenjem i nerijetko se može čuti od malenih da će postati upravo učitelji kad narastu, poput svojih idola. Ali iza svakog para tih budnih očiju stoje još i dvije odrasle persone koje nažalost analiziraju i prate čak i više od same djece. Učitelji, osim pametnih glavica u klupama, moraju impresionirati i njihove roditelje. Drugim riječima, učitelj mora zadovoljiti i standarde roditelja kako bi bio odobren kao adekvatan uzor njihovom djetetu.

U rječniku hrvatskoga jezika (Anić, 2000) pojam uzor objašnjen je riječima „*onaj koji služi kao primjer dobrih osobina i ispravnih postupaka.*“ Učitelj – uzor i primjer. Učitelj doista ne može (i ne treba) biti svatko jer prihvaćanje ove odgovornosti treba shvatiti ozbiljno. Jedan ozbiljan zahtjev koji nas fakultet ne može naučiti u ovom poslu je imati dobru osobnost i biti ispravan čovjek jer netko će oponašati i kopirati ono što mi oprimjerujemo kao uzornost.

1.4. Status učitelja

Stela Alfirević (2021) za Libar prenijela je: „*Već dugi niz godina društvo u cijelosti svjedoči gubitku određenih vrijednosti. Uloga učitelja kao odgojitelja u školi kao odgojno-obrazovnoj instituciji nikada nije bila naglašenija nego danas, a opet nikada manje cijenjena. Učiteljeva se odgojna uloga zanemaruje i omalovažava, a njegov se trud banalizira. A samo učitelji i njihovi učenici znaju da izlaskom iz prostora škole oni to ne prestaju biti.*“

Učitelj je nekada bio na vrhu ljestvice cijenjenih zanimanja jer obrazovanje nije bilo pravo, nego privilegija. Učinivši obrazovanje sasvim normalnim, svakodnevnim, danim na dlanu, s godinama i zvanje učitelja gubilo je na vrijednosti. „*Svatko može biti učitelj.*“ Rečenica koju nerijetko čujemo u svakodnevnim razgovorima između roditelja djece, budućih studenata, nezadovoljnih radnika.. Alfirević (2021) doista realistično prenosi trenutnu situaciju. Zašto banaliziramo nečiji trud? Škola je odgojno-obrazovna ustanova, pa zašto onda odgojnu ulogu učitelja zanemarujemo i omalovažavamo?

Direktor UNESCO-a Federico Mayor još 1992. je rekao: „*Učitelji prečesto osjećaju da su ljudi izgubili poštovanje i obzir prema teškoj i zahtjevnoj profesiji i zato smatram da*

je potrebno obratiti pažnju na važnu ulogu koju učitelji imaju u društvu i priznati profesiju koja to zaslužuje“ (prema Podravec, 2014).

Učitelji moraju vjerovati u svoju vrijednost i svrhu. Obrazovanje treba motivirati učitelje, predane svom poslu i cijenjene. Team-building je *must have* svake kvalitetne tvrtke suvremenog svijeta koja cilja na visoka postignuća. Zašto? Jer je netko shvatio da kvalitetan i funkcionalan sustav čine motivirane i zadovoljne jedinice istog. Jasno da će u privatnom sektoru ovo ipak biti malo naglašenije nego u državnom, no moja poanta je sljedeća. Bilo da govorimo o učiteljima ili bilo kojim drugim radnicima, sretan radnik je dobar radnik, a dobri radnici čine dobro poslovanje.

Lesourne (1993 prema Strugar, 2014:32) o učiteljima: *„Pojedinač kadar svojim radom utjecati na svoj prihod i karijeru. Pojedinač otvoren mnogostrukim dimenzijama društvenog života. Pojedinač koji uživa društveni ugled, i svojom osobom i svojim zvanjem. No moramo priznati da smo još daleko od toga, jer je sadašnjost zastrta sjenama, iako ne smijemo skrivati i svjetlost.“*

Gdje suvremeno društvo smješta učitelja na društvenoj skali? Iako obrazovni sektor zapošljava najviše ljudi s visokom stručnom spremom, plaće obrazovnih djelatnika niže su za otprilike dvije tisuće kuna od državnog prosjeka zaposlenih osoba s visokom stručnom spremom (posao.hr, 2016 prema podacima Državnog zavoda za statistiku, 2013). Iako plaća definitivno nije jedino mjerilo društvenog statusa, svakako jest jedno od važnijih. Upravo ovo je i bio povod najdužeg štrajka u školstvu koji je obilježio školsku godinu 2019./2020. Štrajk je započeo 10. listopada, a nastavio se čak narednih trideset i šest dana gdje su učitelji zahtijevali da im se vrate oduzeti koeficijenti te barem približno izbalansiraju mjesečna primanja.

No, nije se samo status učitelja u odnosu na prije promijenio u financijskom pogledu. Samo školstvo promijenilo je direktan fokus obrazovanja. Stela Alfirević (2017) prekrasno je to opisala sljedećim riječima: *„U suvremenoj školi učitelj je odgojitelj i onaj koji usmjerava prema spoznaji. On više nije onaj koji „servira“ znanje koje učenik reproducira i interpretira na njegov način, nego onaj koji pomaže i vodi učenika, „glavni lik“ odgojno-obrazovnog procesa.“* Dakle, svodi se na to da je učiteljski posao s vremenom postao sve teži i zahtjevniji, a njegova cijenjenost i poštovanje u društvu djeluje obrnuto proporcionalno tome. Ono pada! Zašto je to tako? S vremenom su se stvorili brojni stereotipi o spomenutoj profesiji koje, prema definiciji stereotipa, svi bez

ikakve sumnje, prihvaćaju kao normativno pravilo. Njihov položaj u društvu često je prozivan od strane naroda, pogotovo onog manje obrazovanog, i stvoreni su stereotipi koji narušavaju vrijednost njihove profesije.

1.5. Stereotipi o učiteljskom pozivu

Naišla sam na jedan blog pod nazivom *Nastavnici organizirano* (Ćosić, 2013) gdje su sjedinjeni nekih od najboljih stereotipa ovog posla. Svakako mislim da na tronu stoji onaj „*Učitelji ništa ne rade i idu doma u 12*“ uz koji naravno ide i onaj da je učiteljski posao zaista lagan i da ga svatko može raditi. Često se ovdje zaboravlja činjenica da učitelji posao nose kući i da njima smjena ne završava kada napuste zgradu škole. No, ne kažu uzalud „*susjedova trava je uvijek zelenija*“. Ljudi s područja naše regije su na glasu (s razlogom) da nekako vole živjeti u vlastitim mukama i žaljenju na stanje u državi i uvijek je nama teže nego drugima. Pa blago i tim učiteljima kad rade samo četiri sata dnevno, imaju slobodne vikende, praznike i cijelo ljeto!

U svakom zlu nešto dobro, zar ne? Ono što mi je naročito dobro bilo za vrijeme korona krize i nastave na daljinu je zapravo prosvjetljenje koje su mnogi roditelji doživjeli kad su shvatili što znači biti učitelj svome djetetu, a kamoli njih dvadeset. Vrlo često se dalo čuti u medijima kako roditelji nemaju gdje s djecom. (Još jedna uloga učitelja – biti „teta čuvalica!“) No, škola nije mjesto za čuvanje djece, nego za njihov odgoj i edukaciju. Pa se dalo čitati i brojne komentare na račun opterećenih roditelja djetetovim školskim mukama. Naravno, i uz sve te silne muke našle su se dvije krajnosti. Oni koji su rekli „*Svaka čast učiteljima!*“ i oni koji su tvrdili da učitelji još manje rade na daljinu. I upravo zbog ovakvih dolazi naglasak koliko je temeljno obrazovanje, načitanost, informiranost i pismenost važna. Pa zar stvarno vjerujemo da ljudi koji grade našu budućnost države apsolutno ništa ne rade?

Još jedan stereotip vezan za sami posao glasi „*Nastavnici uvijek predaju jedno te isto i rade na autopilot*“ (Ćosić, 2013). Svatko tko se ikada okušao u profesiji poučavanja zna da je ovo stopostotni mit. Svaka generacija je drugačija, svako dijete je posebna jedinka i koliko god je ovo bilo možda istinito u onim starim, dogmatskim metodama poučavanja, ovo je svakako neprimjenjivo na hrvatsko školstvo dvadeset i prvog stoljeća.

„Nastavnici su mediokriteti koji nisu dovoljno ambiciozni za “ozbiljnije” zanimanje“ (Ćosić, 2013). Kod ovoga zapravo je najžalosniji epitet neozbiljnog zanimanja. Od obrazovanja sve kreće. Učiteljica odgaja i obrazuje buduće doktore, astronaute, odvjetnike i ministre. Postoji li ozbiljnije od toga? No, s druge strane, razumijem odakle je i došla ta titula „uhljeba.“ Nisu svi nastavnici jednako predani svom poslu i mnogi ga niti ne vole što se naravno odražava na samu kvalitetu nastave. Razlika je što kod privatnika vjerojatno slijedi otkaz nakon dugotrajno loše izvedbe, a u školstvu, nažalost, ne. Ipak, žalosno je da se na prosvjetno usmjerenje gleda na osobinu osrednjosti.

2. ETIČKI KODEKS

Kao dijete prosvjetne djelatnice imala sam prilike cijeli život gledati brojne osude, probleme i granične situacije s kojima se ova struka suočava. Jedna od ranijih uspomena prilikom šopinga s mamom vezana je upravo za njezin odabir odjeće. Kad god bi odbila kupiti nešto što joj se sviđa, a odlično joj stoji, razlog bi uvijek bio isti: „*Ovo ne mogu nositi na posao.*“ Moja majka zapravo je cijeli svoj ormar prilagođavala jednoj varijabli – je li primjereno za školu ili ne. Mene je ovo ustvari oduvijek oduševljavalo i ponosila sam se time u jednu ruku. Moja mama uvijek izgleda kao prava učiteljica! Zbog njenog primjera često sam i sama odmjeravala „neukusno“ odjevene profesorice dodavajući svezvremenski komentar: „*Moja mama nikad ovo ne bi obukla na posao!*“

U srednjoj školi mrzila sam kemiju. Ma zapravo i u osnovnoj, ali tada je još bila lagana. Nisam razumjela gradivo, a da budem iskrena, nisam se pretjerano niti trudila. Dok se nije pojavila Maja. Maja je nosila majicu na print, traperice, kožnjak i visoke starke. Zbog Maje sam učila redokse napamet jer ih nisam razumjela niti dva posto, ali nisam htjela razočarati Maju. Stvarno me lijepo zamolila da zagrijem stolicu i ne dobijem negativnu ocjenu (opet). Ne mogu razočarati Maju! Maja je mlađa od moje majke i moja mama se nikad ne bi obukla kao Maja. No Maja je svejedno bila primjereno odjevena. Uvijek je izgledala kao da je danas njen dan.

Obje su fenomenalne učiteljice, odnosno profesorice. Obje su za udžbenički primjer učitelja i obje su mi idoli na ovom mom putu da postanem njihova kolegica. Što nas dovodi na jedno od upitnika iznad moje glave? Kako znati udovoljavamo li standardima primjerenosti?

Etički kodeks definiran je kao skup moralnih načela, normi, ideala i pravila o ponašanju, postupcima, međuljudskim odnosima koji se nameću savjesti pojedinca i zajednice, a u skladu s općim kriterijima o dobru koji vladaju u određenom društvu. (Anić, Goldstein, 2002 prema Krstović, 2010). Laički rečeno, etički kodeks čini skup pravila koji je prema definiciji nametnut pojedinoj skupini ljudi. Ne želim da ovo ima ikakav negativan prizvuk, svijet bi bio kaos bez pravila. No, ovo me ponukalo da potražim etički kodeks napisan upravo za učitelje i pogledam što nam on to nameće.

Članak 8. etičkog kodeksa (2009) kaže: „*Osobni izgled svih radnika treba biti na odgovarajućoj razini oficijelnosti i ozbiljnosti. Odjeća treba biti uredna, umjerenih linija i krojeva, primjerena pozivu.*“

Čak i u kodeksu dana je poprilično velika sloboda svakom pojedincu da samostalno procjeni „*odgovarajuću razinu oficijelnosti i ozbiljnosti*“, ali i odredi kakva je to „*odjeća primjerena pozivu*“. Problem nastaje što svaki prosvjetni djelatnik tu slobodu ne kreira sam, ona nastaje kao kolateralna posljedica hrvatskog fenomena „*što će selo reći*“. Ona je uvjetovana osudom od strane roditelja, kolega, suradnika, djece.

The Guardian (Swain, 2017) je objavio zanimljiv članak u kojem stoji izjava jednog britanskog ravnatelja (vlastiti prijevod): „*Ako netko poučava matematiku ili znanost, ako se mene pita, može doći i s kopljem probijenim kroz nos.*“

3. BODY ART

3.1. Kultura i povijest tetoviranja

Od malih nogu uče nas crtati, pokazuju nam one drevne crteže na špiljama dok još ljudi nisu znali pisati, pamtimo imena i djela brojnih likovnjaka koji su obilježili povijest.. Crtanje je likovna umjetnost. Razmislimo li na jednostavan način o tetoviranju, svedemo ga na prostu definiciju: tetoviranje je crtanje po koži. Dakle, tetoviranje je vrsta umjetnosti.

Kultura tetoviranja seže još od kamenog doba, a zanimljivo je da je postojala u svakom djelu svijeta. Pronađeni su dokazi u ruskim grobnicama, egipatskim piramidama, ali i na rimskim i grčkim piscima. Tetovaže su imale razne službe i svrhe; od obilježavanja plemenske pripadnosti, zatvorskih tetovaža, plemićkih rangova, ratnih uspjeha... (Kovačić, 2016). Tetovaže su čak i služile za sprječavanje i liječenje raznih bolesti te postale dio tradicionalne medicine. Do dana današnjega, jedna svrha je ostala nepromijenjena, a to je zasigurno dekorativno tetoviranje. Ljudi se tetoviraju u svrhu uljepšavanja i izražavanja svoje osobnosti (Kovačić, 2016). S obzirom na brojne svrhe, uključujući i tetoviranje mentalno oboljelih, robova, odmetnika.. Nije ni čudo da su s vremenom dobile negativan pečat.

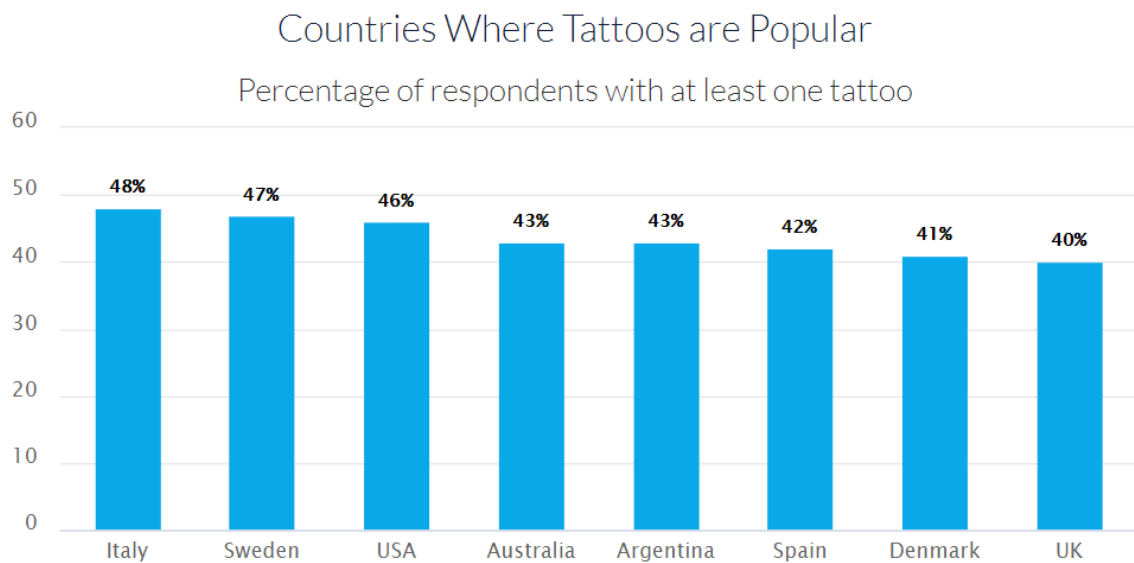
S obzirom da se sve više mladih počelo tetovirati ne bi li iskazali buntovništvo i otpor, osobe s tjelesnim modifikacijama poput tetovaža i piercinga smatrane su anarhistima i sramotom za društvo (Davis, 2005). Ova pojava bila je prilično popraćena utjecajem i popularnošću heavy metal glazbe koju stariji naraštaji, dakako, nisu odobravali. Ovaj žanr često je povezan s konzumacijom droge i djelovanjem sotone (Davis, 2005).

3.2. Trend tetoviranja

Osvrnemo li se oko sebe, u većini dijelova svijeta tetovaže više nisu tabu tema. Baš naprotiv, one su trend. Zapravo, samo razmislite koliko vaših poznanika ima barem jednu tetovažu ili piercing na pupku? S vremenom, počeli su se tetovirati mnogi bez obzira na njihovu pozadinu. Neki jednostavno zbog trenda i estetske ljepote, drugi kako bi iskazali pripadnost nečemu ili nekome, odanost, ljubav, poštovanje i tome slično (Davis, 2005).

U jednoj Internet anketi koju je provela anketna kompanija Ipsos (Jackson, 2019) otkriven je porast od čak 21% tetoviranih pojedinaca u odnosu na 2012. godinu. Anketirana je Američka zajednica, a svaki treći ispitanik ima barem jednu tetovažu na svom tijelu. Ispitivanje je provedeno na dobnom rangu, pa se tako 46% ispitanika u starosti od 18 do 34 godine izjasnilo da ima barem jednu tetovažu, a 36% onih od 35 do 54 godine. Bitna razlika vidljiva je nakon pedeset i pete godine. U ovoj dobnoj skupini, tek njih 16% je potvrdilo posjed tjelesne modifikacije.

Uzimajući u obzir činjenicu da se amerikanizacija događa već dugi niz godina, ovu statistiku će vjerojatno i Europa pratiti. Pronašla sam podatak na stranici Compare Campa (Zuckerman, 2020) da u Ujedinjenom Kraljevstvu 35% ljudi u dobi od 30 do 39 godina imaju tetovaže. O njihovoj popularnosti svjedoči sljedeći grafikon (Grafikon 1) temeljen na istraživanju koje je provela Dalia 2018. godine. Ono prikazuje postotak ljudi s barem jednom tetovažom s obzirom na dob i zemlje u kojima žive.

Source: Dalia Research, 2018

Created by CompareCamp.com

Grafikon 1. Popularnost tetovaža po državama (Izvor: [38 Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics | CompareCamp.com](#))

Što nam govori da je nešto trend osim samih brojki? Ali ne trend kao Zarina nova kolekcija, nego nešto što zaista obilježava jedan period.

Voljela bih to dočarati jednim slikovitim primjerom iz svijeta globalnog show biznisa. Prisjetimo se kada je, sada velika zvijezda, Justin Bieber otkriven na You Tube-u. Svi

su poludjeli za njim. Djevojčice možda malo više. Justinu je tad bilo svega 15ak godina, a njegova pojava obilježila je svjetsku glazbenu scenu na mnogo načina. Jedan svjetski fenomen na koji je Justin utjecao bila je – njegova frizura. Popularna pod nazivom „*bieberica*.“ Svi su se počeli šišati na famoznu *biebericu* i ubrzo ova frizura mogla se vidjeti na gotovo svakom tinejdžeru. No, nisu se samo fanovi šišali ovako. Frizura je postala takav hit da su ovaj trend svi ubrzo usvojili. Nije ovo prvi takav slučaj. Isto je bilo s Jennifer Aniston i njenom frizurom koju je nosio kultni lik Rachel u *Prijateljima* koji je Jennifer utjelovila. Ovakav primjer dolazi nam i iz svijeta nogometa, pa smo imali frizure Davida Beckhama i Cristiana Ronalda svuda oko nas.

Zašto ovo govorim? S moje točke stajališta, trend postaje trend kada ga velika masa ljudi usvoji i nosi. No, to je ista točka pucanja. Zapravo, vrlo je tanka linija. Trend prestaje biti trend kada ga prevelika masa ljudi usvoji i svi počnu ličiti jedni na druge. *The Guardian* (Gabbat, 2019) se već zapitao postaju li tetovaže *uncool*?

Tako imamo i brojne tetovaže koje su postale trend u svom dobu, npr. kineski simboli u kasnim devedesetima, ranim dvije tisućitima ili minimalističke crne tetovaže koje su bile trend upravo prethodne, 2020. godine.

3.3. Kultura piercinga

Pierce na engleskom znači probiti, odnosno probušiti. Tradicija *body piercinga* seže u davnu prošlost i nosi sa sobom razna značenja.

Bušenje uha jedini je u potpunosti prihvaćen oblik piercinga. Nošenje naušnica uobičajeno je i normalno kao i odjeća. Ono služi za uljepšavanje.

Piercingi na drugim mjestima, poput jezika, obrva ili nosa, nisu prihvaćeni u jednakoj mjeri. U brojnim slučajevima, baš poput tetovaža, oni se često povezuju sa odmetnicima društva. Međutim, općepoznato je da je piercing nosa i obrva u starom Egiptu zapravo bio odraz vladarske krvi, dok je piercing pupka mogao imati samo faraon. U nekim plemenima piercing usana kod muškarca bio je simbol zrelost, a kod žena simbol ljepote. Piercing na jeziku bio je privilegija i odraz više klase Azteka i Maja u svrhu komunikacije s precima. I dan danas piercing je izraz religije pa često kod Indijki možemo vidjeti upravo piercinge.

3.4. *Body art* na radnom mjestu

Poslodavci ponekad imaju vrlo stroge police o vanjskom dojmu svojih djelatnika, a neki od njih striktno brane tetovaže ili barem zahtijevaju da se u potpunosti prekriju za vrijeme radnog vremena.

Jedan od primjera ovakve prakse završio je sudskim sporom u kojem je bivši zaposlenik, Edward Rangel, tužio poslodavca zbog religijske diskriminacije jer je dobio otkaz zbog svojih tetovaža (Osland, Clinch, 2014). Obrana korporacije tvrdila je da su vidljive tetovaže kršile etički kodeks kompanije.

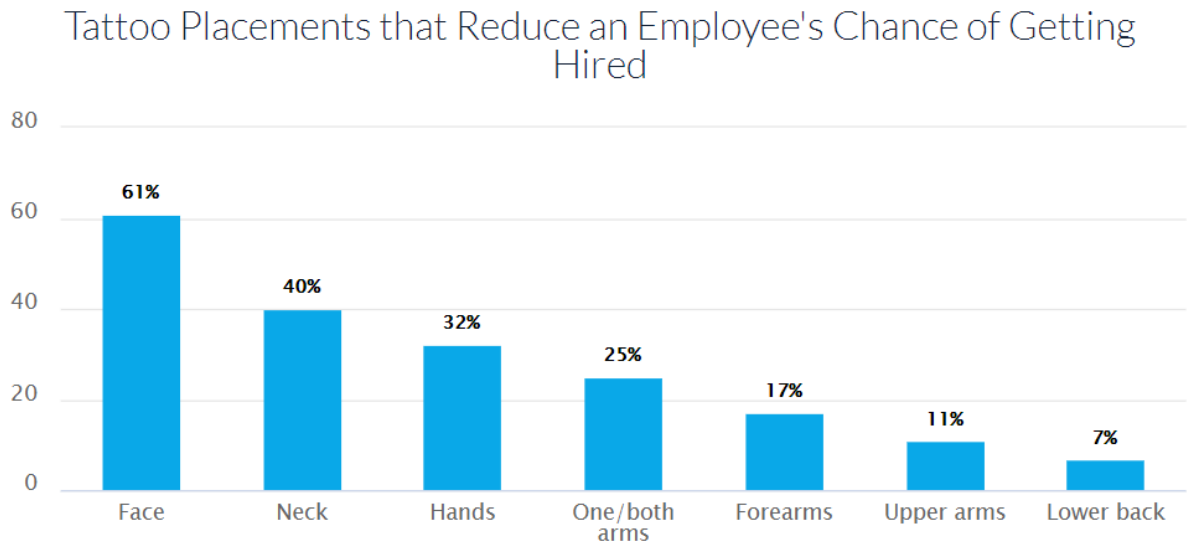
Naime, Rangel se tetovirao kao dio religijskog obreda te zbog toga, čvrsto je vjerovao da je namjerno prekrivanje ceremonijskih tetovaža grešno i pogrešno za razliku od onog spontanog kada nosimo duge rukave, nije.

U prosincu 2001. godine Rangel je započeo rad kao servir Red Robina u Washingtonu kada je i potpisao dokument „Uniforma/Izgled“ koji zahtijeva da tetovaže i piercinzi ne mogu biti vidljivi. Njegov nadležni ignorirao je tu policu do svibnja 2002. kada je podsjetio Rangela na njeno pridržavanje. Nakon saslušanja njegovog opravdanja, dopustio je da one ostanu vidljive. No, kroz narednih mjesec dana sve više starijih partnera primijetilo je njegove tetovaže te inzistiralo da ih on prekrije. Nakon što je Rangel to odbiju, Red Robin ga otpušta 17. lipnja 2002. Obrana tvrtke smatrala je da je bolje nagoditi se nego boriti se na sudu te tako završava ova priča (Osland, Clinch, 2014). Je li Edward Rangel imao pravo ljutiti se i prozivati neetičnost svog poslodavca iako je potpisao etički kodeks i prekršio ga?

Jedan odvjetnik u svojoj prezentaciji pod nazivom „*Kada se posao i stil života sudare*“ u kojoj spominje velik broj pravnih slučajeva koji podupiru pravo poslodavca da ograniče *body art*, direktno referirajući se na tetovaže i piercinge (Osland, Clinch, 2014). Dakle, možemo se složiti da poslodavci definitivno imaju pravo sami odlučiti koga zaposliti i prema kojim kvalitetama. No, što s činjenicom da se sve više ljudi tetovira? Treba li prilagođavati etičke kodekse trendovima ili jednostavno čekati da trend nestane?

Jedno istraživanje (Zuckerman, 2020) pokazalo je da čak 70% poslodavaca u Ujedinjenom Kraljevstvu i Ujedinjenim Američkim Državama ne favoriziraju zaposlenike s vidljivom tintom. Grafikon ispod pokazuje nam položaj tetovaža te u kojoj

mjeri one smanjuju mogućnost zapošljavanja. Najrizičnije su tetovaže na licu i vratu, dok je najmanje kritična ona na donjem dijelu leđa. Tetovaže na rukama toleriraju se zavisno od mjesta na ruci.

Source: YouGov, 2018

Created by CompareCamp.com

Grafikon 2. Položaj tetovaža koje smanjuju mogućnost zapošljavanja (Izvor: [38](#) [Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics | CompareCamp.com](#)).

Istraživački centar *Dalia* baziran na globalnom razumijevanju potrošača, proveo je istraživanje bazirano na ispitivanju koliko ljudi, koje klase i roda te po kojim državama ima tetovaže (prema Brašnić, 2020). Meni zanimljiv podatak je da je popularnost tetovaža među stanovnicima koji imaju više razinu obrazovanja (32%) veća nego kod onih s nižom (26%). Zašto je to tako krije se iza poznate činjenice da dobre tetovaže nije lako platiti, naročito ako su većeg opsega. Tetovaže su time čak postale izraz statusnog simbola.

Tetovaže na radnom mjestu postale su osjetljivo pitanje, možda čak najviše od strane poslodavaca kojeg lako mogu optužiti za diskriminaciju ukoliko odluči ne zaposliti ili otpustiti nekoga zbog svog načina tjelesnog izražavanja.

4. PRIČE S NASLOVNICA

4.1. Najtraženija „teta“ u vrtiću

S obzirom da sam se već ranije odlučila za temu svog diplomskog rada, taj dan kad sam naišla na ovaj famozni naslov, znala sam da ga moram negdje dobro spremi jer će mi zasigurno trebati za jedno poglavlje svog rada. I bila sam u pravu.

Tko je ta najtraženija teta u vrtiću? Ovu priču prenio nam je DNEVNIK.hr (Provjereno, 2020) u listopadu prethodne godine, a reportaža se mogla pogledati i u kulturnj emisiji *Provjereno*.

Ime tete ili kako ga djeca vole zvati „teta muško“ je Petar Novak. Petar je ni manje ni više no visok, tetoviran i nabildan bivši vojnik kojemu je svega 27 godina (Slika 1). Nakon što je završio s obavljanjem vojne službe u Slavoniji, njegova ljubav prema radu s djecom vodi ga u predivnu Dalmaciju gdje se odselio s majkom. Petar se nakon godinu dana volontiranja u radu s djecom s poteškoćama u razvoju upisao na Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, a sada usrećuje mališane dječjeg vrtića *Čarobni pianino* u Novim Kaštelima.

Slika 1. Petar Novak (Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi"](#) (dnevnik.hr))

Petar se prisjeća neobičnih situacija s početka svoje kaštelanske karijere kada je stajao pred vrtićem, a roditelji bi ga znali upitati koje od silne djece je njegovo, na što bi im Petar pojasnio da su sva njegova jer ih on odgaja i čuva. Njegova kolegica Ana Politeo Pavlinović, također odgojiteljica, se s osmijehom prisjeća kako su ljudi čak i pomišljali da je majstor ili nekakav radnik u vrtiću. Zapravo, čini se da je Petar mogao biti sve samo ne „teta muško“! I sam Petar priznaje da razumije zašto njegova pojava zbunjuje i djecu i roditelje jer niti sam zapravo nije susretao muške tete po vrtićima.

Novinarka je upitala djecu znaju li da je Petar bio vojnik i što uopće vojnici rade na što Ivana od svega 4 godine odgovara potvrdno govoreći da vojnici slikaju i *plešeju!* Petar s osmijehom govori da vrlo često čuje od mališana, pa čak i od djevojčica da žele ići u vojsku i da ne žele više biti u vrtiću. Baš poput njihovog barbe Petra, titulu koju su mu djeca dodijelila. Barba dolazi od talijanske riječi koja znači brada (Hrvatski jezični portal) pa se u primorskim dijelovima hrvatske svakodnevno koristi za oslovljavanje ujaka, stričeva, tetaka ili starijih ljudi iz naroda, onih koje poznajemo, a oslovljavamo s „Vi“.

Novinarka izvještava da moderan odgoj djece iziskuje što više uključenosti u razne aktivnosti, pričanje što više jezika i da budu u svemu najbolji. Petrovo osobno stajalište jest da je bolje odgojiti sretno nego uspješno dijete. I on se time vodi.

Petra rad s djecom ispunjava, a kako i od djece dobiva pozitivne povratne informacije, smatra da se on i djeca zapravo međusobno nadopunjuju što ih sve čini sretnima.

Danijela Poljičanin, roditelj jednog djeteta kojeg Petar Novak odgoja, govori kako je ta promjena dobro došla u vrtić i da je bila potrebna. Danijela govori da svaki put kada dođu po djecu u vrtić vide jedno dijete na ramenu, drugo leži po njemu i slično (Slika 2). Sve to govoreći u pozitivnom duhu i bez imalo zamjerki.

Slika 2. Barba Petar s djecom (Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#))

Helena Vujić, također roditelj, dodaje da nije bitan izgled već kako će on pokazati djeci i kako će ih odgojiti.

Petar Novak govori da je još u vrtićkoj dobi poludio za tetovažama. Trenutno ih ima jedanaest, a djeca su prilično lagodna s njegovim pošaranim rukama (Slika 3) govoreći da izgleda poput pravog superjunaka. Neka djeca su naviknuta na tetovaže te ih uspoređuju s onima koje imaju njihovi roditelji dok druga pokušavaju prekopirati Petrove tetovaže na svoje ruke vješto bojeći flomasterima. Djeca pokazuju svoje tetovirane ruke (vjerojatno tetovaže iz sladoleda) ponosno u kameru.

Slika 3. Petrova tetovirana ruka (Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#))

Iako roditeljima Petrova vojnička prošlost ulijeva povjerenje u odgoj, on tvrdi da je današnji odgoj previše liberalan i bez jasnih granica. A roditelji se slažu da najviše nedostaje discipline koju Petar dobro nadomješta.

On simpatično objašnjava sličnost između vrtića i vojske, a to je da ni jedno ni drugo ne bi funkcioniralo bez reda, discipline i međusobnog poštovanja.

Iz svega ovoga da se zaključiti da je Petar uvelike pozitivno djelovao i na djecu i na njihove roditelje. Svi su ga objeručke prihvatili i surađuju uspješno na svim poljima. Kvalitete barbe Petra itekako su se pokazale puno važnijim od njegovog fizičkog dojma. Dapače, ono što bi neki smatrali „slabostima“ za ovaj posao, njegova priča pokazala je da su upravo to njegove jače strane. Vojni čin i stroga disciplina u ovom slučaju obradovala su roditelje. Smatram da novine i portali trebaju prenositi svakodnevno više ovakvih pozitivnih priča. Uvijek čitamo o tragičnim događajima, negativnim brojkama i političkim aferama, a često zaboravimo koliko dobrih stvari se događa oko nas. Ova desetominutna reportaža sigurno je u nekom pogledu utjecala na gledatelje i proširila njihove horizonte, ali i potakla kritičko razmišljanje svakog od njih. Na koncu, zašto tetovaže ne bi bile dobrodošle u vrtiće i škole?

Petar je dokazao da stereotipima nije mjesto u odgoju. Pa u konačnici, napokon smo i otkrili muški rod od izraza „teta u vrtiću.“ Svi smo se barem jednom zapitali je li to onda tetak? Striček? Barba je apsolutno sretno rješenje na ovu dilemu!

4.2. Priča iz Francuske

U vrijeme reportaže o Petru Novaku još je bila aktualna vijest o jednom francuskom učitelju, odnosno teti u vrtiću (eng. Kindergarten teacher) kojeg su otpustili zbog tetoviranog tijela. Roditelji su zahtijevali da ga zamjeni netko primjerenijeg izgleda. *Provjereno* (2020) prenosi izjavu Sylvaina Helainea, spomenutog učitelja iz Francuske, u kojoj govori da se jedan maleni dječak, kojemu su tada bile tri godine, od sveukupno 70-80 učenika požalio da je zbog njegovog neobičnog izgleda imalo noćne more sanjajući čudovišta i svakojaka stvorenja. No Sylvain tvrdi da on nikad tog učenika nije vidio niti ušao u njegovu učionicu. Kako prenosi *Provjereno* (2020), roditelji su tvrdili da je djecu strah. Jedna djevojčica za medije govori kako ju je u početku doista bilo strah no kasnije je shvatila da izgled nije važan i da je on ustvari jako dobar profesor.

Osim tetovaža, Sylvain je imao još jednu vrlo neobičnu tjelesnu modifikaciju. Kako Reuters (2020) za CNN prenosi, ovaj nesvakidašnji učitelj svoje bjeloočnice je kirurškim zahvatom obojio u crno (Slika 4). Iako je dobio otkaz u vrtiću, Sylvain i dalje radi kao učitelj razredne nastave s djecom iznad šest godina životne starosti. Tvrdi da nakon početnog šoka, svi lako prijeđu preko njegovog specifičnog izgleda.

Slika 4. Sylvain Helaine (Izvor: sylvain-helaine.jpg (1200×800) (ctfassets.net))

Sylvain Helaine govori (Reuters, 2020, vlastiti prijevod): „Svi moji učenici i njihovi roditelji oduvijek su opušteni sa mnom jer me doslovno poznaju. Samo kad me ljudi vide iz daljine pretpostavljaju najgore.“

Bez obzira na gubitak posla, Helaine ne planira mijenjati karijeru jer kaže da uistinu voli svoj posao i on jest pravi učitelj, iako je tetoviranje njegova strast još od dvadeset i sedme godine života. Otada je proveo, procjenjuje, četristo šezdeset sati pod iglom.

Cijelu ovu situaciju Sylain komentira sljedećim riječima (Reuters, 2020, vlastiti prijevod): „Mislim da samo što sam među djecom im može pomoći da budu otvorenijeg uma nego što bi to možda bili bez mene. I možda, kada budu odrasle osobe, biti će manje rasistički i homofobno nastrojeni.“

Njegove riječi potkrepljuje djevojčica koju sam ranije citirala. Ona je zaista promijenila svoj svjetonazor. Iako je u početku bila uplašena i skeptična, ipak je s vremenom shvatila da je to samo ono vanjsko. Je li Sylvain doista zaslužio biti otpušten sa svog radnog mjesta? Mišljenja su naravno podijeljena, naročito uzmemo li u obzir faktor da

je Sylvain gotovo u potpunosti prekriven tetovažama što ipak dovodi ovu situaciju do ekstrema.

5. ISTRAŽIVANJE

5.1. Cilj i svrha istraživanja

Cilj istraživanja je dobiti uvid u realne stavove našeg društva kad su u pitanju delikatne profesije, u ovom slučaju kada je u pitanju upravo učiteljski poziv. S obzirom da se svijet uvelike promijenio posljednjih godina, moje pravo pitanje je koliko se promijenio način razmišljanja okoline u kojoj živimo i u kojoj radimo. Držimo li korak s vremenom i prilagođavamo li se „novom normalnom“ ili okorjelo branimo tradicionalne, zastarjele stavove i vrijednosti? Daleko od toga da je tradicionalno nužno loše, ali sve više dobivam dojam da za tradiciju nema previše prostora kada je u pitanju školstvo novog vijeka. Najviše od svega, mene kao buduću učiteljicu, zaista zanima koliko je važno i u privatnom i poslovnom svijetu paziti na svaki detalj našeg fizičkog izgleda ne bismo li izostali osude. Jesu li moje kompetencije, radno iskustvo i soft vještine dovoljno opravdanje za tetovažu na vidljivom mjestu i piercing na obrvi?

5.2. Uzorak

Ispitanici na koje sam se fokusirala su punoljetne osobe koje su direktno, indirektno ili apsolutno nikako vezane za školstvo. Zanimaju me mišljenja prosvjetnih djelatnika, jednako kao i roditelja, ali i onih koji trenutno nisu uključeni ni na koji način u odgojno-obrazovni proces. Zašto? Željela sam dobiti reprezentativnu sliku realnog mišljenja prema našoj profesiji. Kako na učitelje gledaju roditelji, mladi, kolege, nadređeni, bake i djedovi.. Zbog toga važno je bilo uključiti sve dobne skupine, no uglavnom prevladavaju mladi jer „*na nama svijet ostaje*“. Također, uključila sam sudionike iz svih krajeva Hrvatske, od Slavonije do Primorja, s obzirom da se pojedini dijelovi Hrvatske uvelike razlikuju po tradiciji, religiji i drugim običajima. U istraživanju je u konačnici sudjelovalo 607 ljudi.

5.3. Načini i postupci istraživanja

Odlučila sam provesti anketno istraživanje koristeći Google obrazac. Anketa je u potpunosti anonimna. Osmišljenu anketu dijelila sam putem raznih društvenih

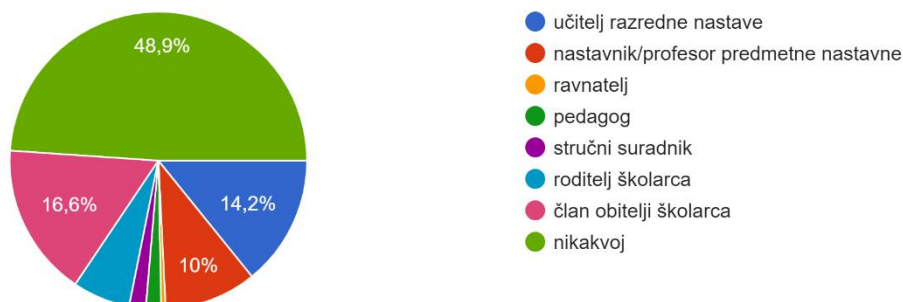
mreža. Prijateljima, poznanicima, kolegama slala sam upitnik uglavnom putem Vibera ili Whatsapp, a najviše odgovora prikupila sam putem Facebooka. Kako bih postigla raznolikost svog uzorka, objavljivala sam u raznim grupama; onima namijenjenima učiteljima, dijaspori, studentima, pronalazačima posla, investitorima itd. Anketa se sastoji od 22 obavezna pitanja te još 4 opcionalna. Prva grupa pitanja vezana za demografski status ispitanika nude višestruki odabir, a ostala pitanja formulirana su kao izjave s linearnim mjerilom slaganja s istom. Pretposljednja stavka je otvorenog tipa, a posljednja je zapravo zahvala za njihovo sudjelovanje.

5.4. Analiza istraživanja

U anketi je sudjelovalo 607 ispitanika od kojih 62.6% čini ženski spol te 37.4% muški. Sljedeće stavke ispituju trenutnu vezu sa školstvom te dobne skupine. Gotovo polovicu odgovora čine ispitanici koji trenutno nisu ni u kakvoj vezi s prosvjetom (Grafikon 3) što se lako da i povezati s činjenicom da je čak 236 ispitanika mlađe od 25 godina (Grafikon 4). Posebno mi je drago vidjeti da je čak 86 učitelja razredne nastave i 61 nastavnik predmetne nastave sudjelovao u anketi. Također je svoje odgovore ponudilo i 10 pedagoga te 3 ravnatelja, ali i 11 stručnih suradnika. Preostale ispitanike čine roditelji školaraca ili članovi obitelji istih. Gotovo 80% ispitanika mlađe je od 35 godina, a 10 sudionika ima više od 55 godina. Najviše ispitanika dolazi iz Slavonije (37.7%), a zatim slijedi naša prijestolnica s okolicom (21.7%) te Istra s 14.3% od ukupnog uzorka. Nešto manje ispitanika javilo se iz Dalmacije i Primorja (12.9%) te Hrvatskog Zagorja i Međimurja (8.1%) i najmanje iz Rijeke, Gorskog Kotara i Like (5.3%). Smatram da sam uspjela postići raznovrsnost koju sam i ciljala. Obuhvatila sam sve dobne skupine u većoj ili manjoj mjeri. Posebno me brinulo prikupljanje odgovora iz raznih krajeva Hrvatske, ali smatram da sam i ovdje postigla željeni postotak, dovoljan da prikaže realnu sliku kojoj težim. Uključeni su ljudi s raznim pozadinama i vezama sa školstvom, svih doba i od posvuda.

U kakvoj vezi ste trenutno sa školstvom?

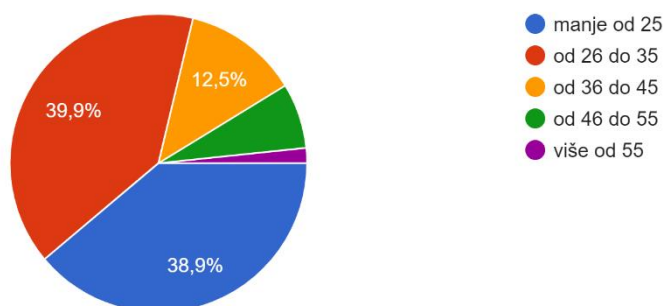
607 odgovora

Grafikon 3. Veza sa školstvom

Koliko imate godina?

607 odgovora

Grafikon 4. Dob

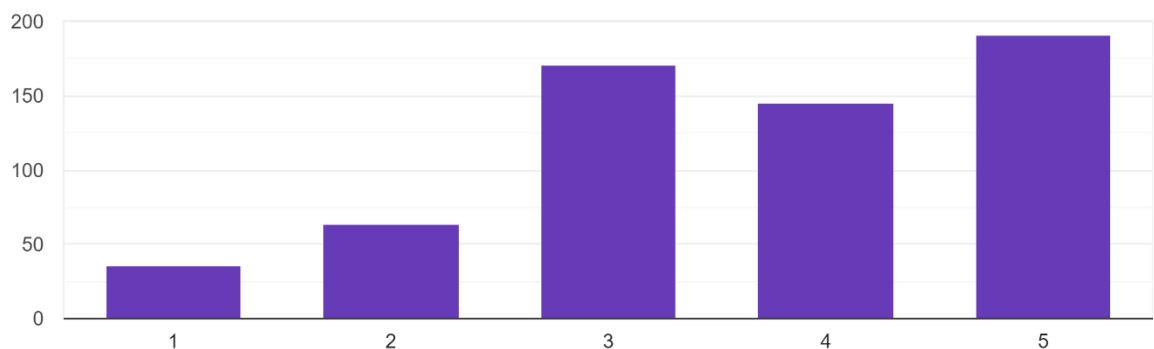
Sljedeća dva pitanja vezana su vlastito tijelo, odnosno ispituje imaju li sami ispitanici tetovaže, bilo da su vidljive ili na skrivenom mjestu, te piercinge. 68.9% ispitanika nema nikakvu tetovažu te 86.5% sudionika se izjasnilo da nema niti jedan piercing. Zanimljivo je da se 12.5% ispitanika izjasnilo da se planiraju tetovirati u budućnosti, te samo 2.5% onih koji planiraju napraviti piercing. Iz ovoga se da zaključiti da su tetovaže trenutno dosta popularnije od piercinga. Dakle, ima 18.6% tetoviranih te 11% ispitanika s piercingom.

Sljedeći set pitanja sadrži odgovore linearne vrijednosti gdje 1 predstavlja potpuno neslaganje, a 5 potpuno slaganje. Prva izjava glasi: *Učiteljska profesija u odnosu na ostale profesije u našem društvu nije cijenjena*. Ovom stavkom htjeli smo zapravo ispitati kakvo je mišljenje anketiranih s obzirom na upražnjenje

stereotipe o samoj profesiji te vide li oni učitelje kao nekoga vrijednog poštovanja i cijenjenja. Moram priznati da sam ostala ugodno iznenađena dobivenim rezultatima. Samo 19 ispitanika reklo je da se u potpunosti ne slažu s ovom izjavom, njih tek 46 svoje slaganje označili su brojkom 2. Iz ovoga možemo zaključiti da ljudi doista smatraju da učitelji zaslužuju više priznanja nego što im društvo i država priznaju. Zaista je ugodno iščitati da je čak preko 60% odgovara na skali 4 i 5.

Sljedeća tvrdnja, *Prilikom zapošljavanja novog nastavnika svakako bi trebalo imati uvid u studijski uspjeh.*, ovdje je iz jednostavnog razloga, a to je na temelju čega (sve) bismo trebali zapošljavati prosvjetne djelatnike. S obzirom da će se mnogi složiti da ocjene nisu mjerilo znanja, izabrala sam ipak izraz „studijski uspjeh“ što može uključivati i ostale aktivnosti i priznanja van samog brojčanog izraza. Iz Grafikona 5 možemo iščitati da ljudi uglavnom, u većoj ili manjoj mjeri, studijski uspjeh smatraju važnim faktorom pri zapošljavanju, a čak najviše odgovora zapravo je na maksimalnoj skali, njih 191.

Prilikom zapošljavanja novog nastavnika svakako bi trebalo imati uvid u studijski uspjeh.
607 odgovora

Grafikon 5. Studijski uspjeh

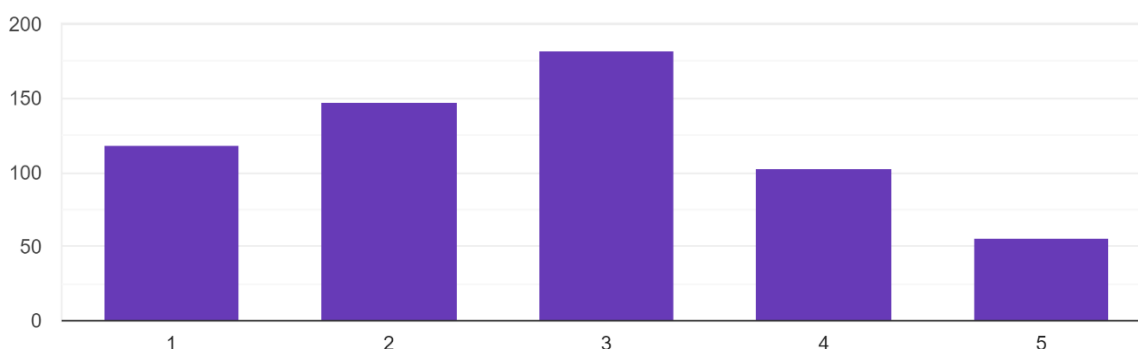
Na izjavu *Prilikom zapošljavanja novog nastavnika u školi svakako bi trebalo obratiti pozornost na njegov vanjski izgled.* imamo interesantan rezultat. Osobno sam iznenađena da je čak 24.9% ispitanika izrazilo potpuno neslaganje te najviše (28.5%) na skali 2. Iskreno, očekivala sam da će se ljudi ipak složiti s ovim jer vanjski izgled uključuje i higijenu, primjerenost odjeće, frizuru te opći dojam. Brojne

studije su pokazale da je prvi dojam zaista važan faktor pri zapošljavanju, a vanjski izgled je svakako ono što prvo primijetimo. Ipak, lijepo je vidjeti otvorenost uma.

Prilikom zapošljavanja novog djelatnika u školi svakako bi trebalo obratiti pozornost na njegov stil odijevanja. Odgovori na ovo pitanje su me još više šokirali (Grafikon 6) jer više ljudi smatra da je važno pridati važnost stilu odijevanja, nego vanjskom izgledu što je ipak malo kontradiktorno, no ipak je i dalje većina odgovora na lijevoj strani skale što nam zapravo govori da ljudi doista vjeruju da nečiji osobni modni ukus nije toliko važan za dobivanje posla u školi.

No, ovdje dolazimo do zanimljivog preokreta. Čak 209 ispitanika je svoj odgovor označilo brojkom 5, a njih 201 brojkom 4 da bi učitelji morali voditi računa o svom načinu odijevanja. Zašto je preokret i zašto zanimljiv? Razmislimo malo dublje o prethodnim odgovorima i postavimo ih kao realno situaciju. Dakle, ravnatelj i školski odbor prilikom zapošljavanja ne bi trebali obraćati pozornost na vanjski izgled i stil odijevanja budućeg kolege, ali taj kolega itekako dobro mora paziti na svoj način odijevanja. Moj jedini zaključak iz ovoga je taj da ljudi zapravo smatraju da je učiteljeva odgovornost paziti na osobni dojam, a ne zadatak ljudi koji mu daju posao. Ma da mi je na prvu djelovalo nerealno, moram priznati da zapravo ova stavka itekako ima smisla. Školski odbor zapošljava na temelju kompetencija, a učitelj predstavlja sliku svoje profesije.

Prilikom zapošljavanja novog djelatnika u školi svakako bi trebalo obratiti pozornost na njegov stil odijevanja.
607 odgovora

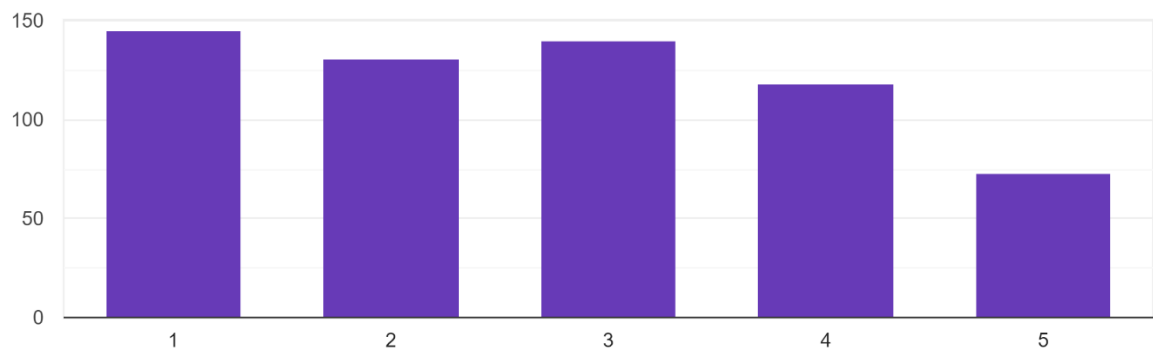

Grafikon 6. Stil odijevanja

Sljedeća tvrdnja odnosi se na reputacijsku sliku ove profesije, u javnom i privatnom životu. *Učiteljski posao iziskuje određenu reputaciju, odnosno ugled u društvu.* 22.7% ispitanika je odgovorilo srednjom vrijednošću, no većina odgovora ipak je na desnoj strani grafikona. 65.2% sudionika odgovorila je vrijednostima 4 i 5 dok je svega njih 4.9% koji smatraju da učiteljski posao uopće ne iziskuje društveni ugled. Iz prikazanih podataka možemo zaključiti da se ljudi uglavnom slažu sa činjenicom da učitelj mora biti dosljedan svojoj profesiji i van školskog života. Dakle, ipak je potrebno uskladiti svoju službu s privatnim afinitetima. Iduća tvrdnja usko je vezana uz prethodnu, a glasi: *Učitelji moraju voditi računa o svom načinu odijevanja i reputaciji ne samo na radnom mjestu, nego i u slobodno vrijeme.* Na Grafikonu 7 možemo uočiti šarolikost odgovora. Iako u najvećoj mjeri ljudi smatraju da učitelji nužno ne moraju voditi računa o svojoj reputacijskoj slici i odijevanju izvan radnog vremena, ipak možemo uočiti da ih ima prilično dosta nepodijeljenih (23.1%), ali i onih koji se slažu s ovim (vrijednosti 4 i 5 zajedno čine 31.4% odgovora).

Učitelji moraju voditi računa o svom načinu odijevanja i reputaciji ne samo na radnom mjestu, nego i u slobodno vrijeme.

607 odgovora

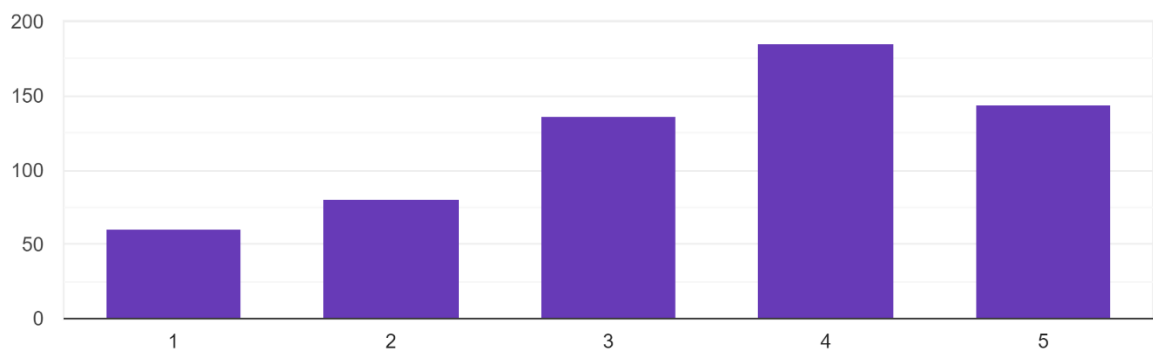

Grafikon 7. Reputacija i ugled učitelja

Naredno pitanje formulirano je kao uvod u novi slijed tvrdnji. *Učenici oponašaju učitelje jer su im vrlo često uzori.* Ovaj odgovor izrazito je važan da vidimo jesu li ispitanici uopće svjesni učiteljeve uloge u odgoju. Djeca vrlo često uče upravo učenjem po modelu, dakle oponašajući ono što vide, a s obzirom da veći dio svog dana provode upravo u školi, učitelji itekako imaju utjecaj na ovom polju. I anketa

je pokazala da su ljudi uvelike svjesni toga (Grafikon 8). Odgovori na poljima 1 i 2 mi naravno imaju smisla jer sva ova pitanja su postavljena s pretpostavkom da su to dobri učitelji u pitanju. No, znamo da u praksi, nisu svoj djeci učitelji najdraže osobe na ljestvicama ili možda škola općenito te ova tvrdnja zasigurno nije primjenjiva u baš svim situacijama. Kao i većini ispitanih, i moj odgovor bi vjerojatno otišao na vrijednost 4. Slažem se da to vrlo često jeste slučaj, ali ne u maksimalnoj mjeri.

Učenici oponašaju učitelje jer su im vrlo često uzori.
607 odgovora

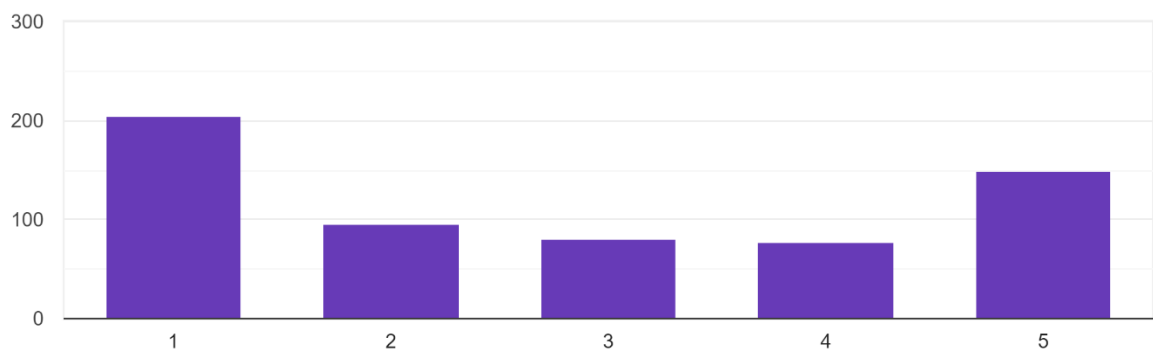
Grafikon 8. Učitelji uzori

U svim prethodnim pitanjima postotak vrijednosti 3 bio je između 20 i 30 posto. U sljedećim odgovorima to se mijenja što ukazuje na čvršće stavove ispitanika. Sljedeća dva pitanja formulirana su na isti način, ali jedan je direktno vezan za tetovaže, a drugi za piercinge. Glase ovako: *Tetovažama nije mjesto u školi, ali dokle god nisu vidljive, u redu je. Piercingu nije mjesto u školi, ali dokle god nije vidljiv i ne nosi se u razredu, u redu je.* Pogledamo li Grafikon 9 i 10 možemo uočiti da je većina odgovora smještena upravo na samim krajnostima slaganja. Čak 204 ispitanika izrazila su potpuno neslaganje s prvom izjavom te njih 180 s drugom. Promotrimo li grafikon 11 gdje se čak 357 osoba slaže s izjavom da učitelji imaju slobodu raditi sa svojim tijelom što žele dokle god je profesionalnost na traženom nivou, možemo zaključiti da je njihovo neslaganje upravo s ovim dijelom rečenice „nije im mjesto u školi“. Ovi rezultati zapravo upućuju na činjenicu da je većina našeg društva ipak okrenuta stavu da učitelji imaju slobodu usklađivanja i osobnog i privatnog života bez osude. Ukoliko smo istetovirani i probušeni privatno, nema

potrebe to skrivati u školi. Ono što trebamo cijeniti je profesionalnost i kvaliteta performansa na radnom mjestu što i jeste poželjan ishod. No, ipak trebamo obratiti i pozornost na to da se čak 12.9% ispitanika u potpunosti slaže s izjavom *Učitelji su uzor djeci, a tetovaže i piercinzi nisu primjereni tome*. Njih 8.4% svoje slaganje označilo je vrijednošću 4. Dakle, preko 20% ispitane populacije ipak se uvelike slaže s činjenicom da ovakvo izražavanje osobnosti ipak treba držati van ustanova obrazovanja.

Tetovažama nije mjesto u školi, ali dokle god nisu vidljive, u redu je.

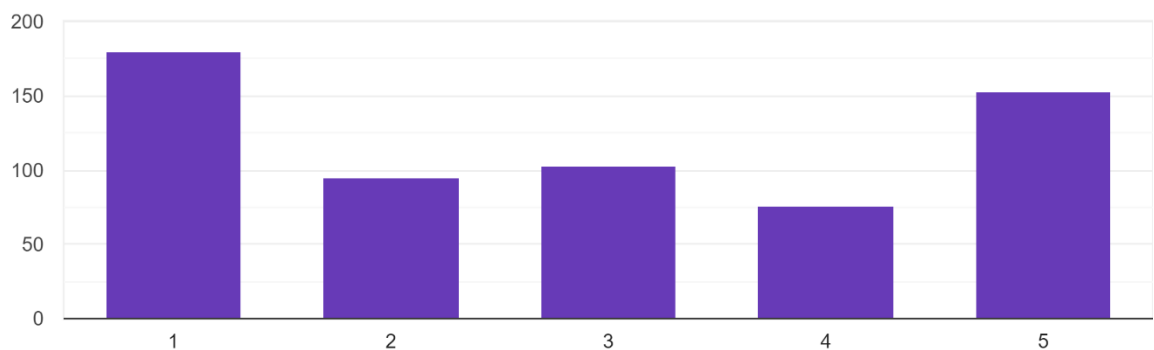
607 odgovora

Grafikon 9. Tetovaže u školi

Piercingu nije mjesto u školi, ali dokle god nije vidljiv i ne nosi se u razredu, u redu je.

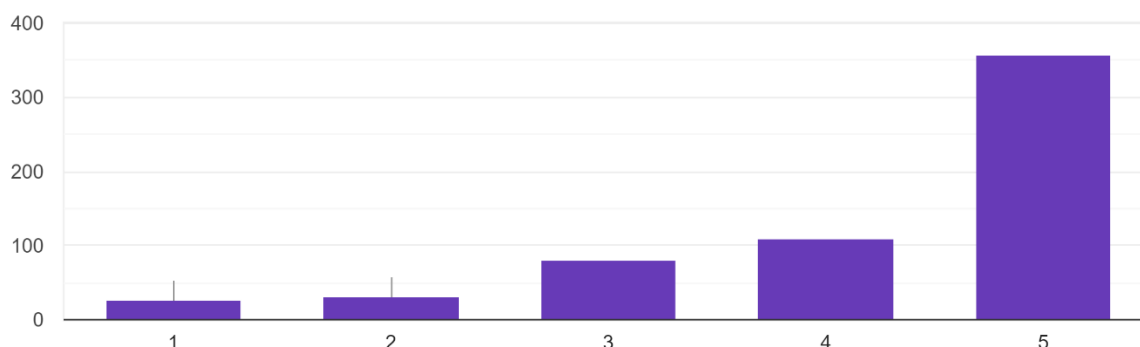
607 odgovora

Grafikon 10. Piercing u školi

Učitelji imaju slobodu činiti sa svojim tijelom "što god žele" dokle god su profesionalni u svome poslu.

607 odgovora

Grafikon 11. Sloboda izražavanja

Naredne izjave opet su formulirane na isti način, ali odvojeno ispituju područje tetovaža i piercinga. *Nemam ništa protiv tetovaža, ali nastavnici koji imaju tetovaže ne šalju "dobru" sliku o učiteljskoj profesiji. Nemam ništa protiv piercinga, ali nastavnici koji imaju piercinge ne šalju "dobru" sliku o učiteljskoj profesiji.* U oba slučaja otprilike polovica ispitanika se u potpunosti ne slaže s ovom tvrdnjom, dok otprilike 10% njih tvrdi upravo suprotno. Ovdje su odgovori uglavnom podjednako valorizirani na svim vrijednostima što upućuje na to da ispitanici uglavnom poistovjećuju utjecaj tetovaže i piercinga. Rezultati ranije spomenutih tvrdnji itekako su važan faktor u ovom istraživanju. Ovo je zapravo srž problema. Postoji li osuda nečijih tetovaža, umjetničkih izražaja samo zato što su učitelji? Ako nisu učitelji, bismo li im progledali kroz prste? Ovakav stav našeg društva itekako pokazuje da zaista držimo korak s globalnim društvenim promjenama i vrijednostima.

Rekla bih da je sljedeća izjava ključna za rezultate ovog istraživanja. Njen ishod uvelike će utjecati na ono što ćemo na kraju iščitati iz cijele ove ankete. *Nemam ništa protiv, ali nastavnici koji nose tetovaže i piercing nisu dobar primjer učenicima.* Ona je direktno vezana za problem. Smatramo li mi da našoj djeci, našoj omladini i našoj budućnosti razne tjelesne modifikacije krive percepciju? Može li netko biti loš primjer samo zato što je u mladosti odlučio tetovirati cijelu ruku ili probušiti nos? Naši ispitanici kažu da ne može. Dakle, čak 54.2% anketiranih se u potpunosti ne

slaže s ovom tvrdnjom te njih 18.6% se prilično ne slaže (vrijednost 4). Samo 49 od 607 ispitanih smatra da oni zaista jesu loš primjer mladima. Mene osobno rezultati ove ankete sve više oduševljavaju jer, po mome mišljenju, ovome moramo težiti. Prihvatanju onoga što odstupa od normi. Biti van okvira ne znači nužno da si na krivom mjestu.

Iduća tvrdnja *Učitelji utječu na pozitivno, odnosno negativno oblikovanje dječje slike o vanjskom izgledu osobe*. ispituje općenito u kojoj mjeri pojedinci smatraju da učitelj utječe na kreiranje dječje percepcije o vanjskom izgledu čovjeka. Ovaj faktor je indirektno vezan za to smatraju li oni da će vanjski izgled učitelja možda utjecati na njihovu percepciju vlastitog ili tuđeg izgleda. 10% ispitanih smatra da učitelji na to ne utječu ni u kakvoj mjeri te njih 11.5% smatra da utječu u manjoj mjeri. Zanimljivo je da je čak 35.3% ispitanih izrazilo svoje mišljenje srednjom vrijednošću što je odgovor s najviše klikova. Slijedi ga vrijednost 4 sa 163 odgovora, odnosno 26.9%.

Sva prethodna pitanja bila su obavezna. Sljedeće tvrdnje su opcionalne. Na njih se odgovara sa stajališta roditelja, odnosno sa stajališta prosvjetnog djelatnika. Prosvjetni djelatnik može biti i roditelj pa, naravno može odgovoriti sa oba stajališta jednako ili različito.

Na tvrdnju *Kao roditelj, ne bih volio da moje dijete poučava osoba s vidljivim tetovažama i piercingima*. odgovorila je 581 osoba. Ovdje su odgovarali (očigledno) i oni koji su roditelji i koji nisu, što je sasvim u redu jer su vjerojatno gledali iz perspektive da će jednog dana biti, ukoliko već nisu. 319 ispitanika potpuno je negiralo valjanost ove izjave te njih 86 označilo je svoj odgovor vrijednošću 2. No, s druge strane 10.3% ispitanika doista ne bi voljelo dati svoje dijete u ruke osobi s vidljivim crtežima na koži. 7.6% anketiranih svoje slaganje označilo je vrijednošću 4.

U sljedećem pitanju smatram da se dogodila greška u poimanju očekivanog zadatka. On je opcionalan jer je tražio samo prosvjetne djelatnike da odgovore, a sve skupa, uključujući i stručne suradnike, sudjelovalo je njih 171. Na ovaj odgovor dobila sam 542 odgovora. *Kao prosvjetni djelatnik, smatram da djelatnici škole moraju zadržati neutralnu sliku, što svakako isključuje tetovaže i piercinge*.

5.5. Osobna mišljenja ispitanika

Ugodno sam bila iznenađena vidjevši da je čak 101 ispitanik odvojio svoje vrijeme i dao vlastiti osvrt na temu ankete. Pitanje otvorenog tipa glasi *Ukoliko imate nešto za reći, a vezano je za učiteljsku profesiju, tetovaže i piercinge možete to ovdje učiniti.*

Izdvojila sam neke kraće odgovore s istom porukom.

„Tetovaza ili pirsing nema nikakve veze s profesionalnom stranom covjeka!“

„Mislim da su puno važnije ljudske kvalitete učitelja kao i njegova stručnost, objektivnost i dosljednost nego tetovaže i piercing.“

„Tetovaze i pirsing nisu bitni ako je profesor posvećen svom satu i svojim učenicima.“

„Nije bitno što učitelj na sebi nosi, nego koliko je dobar u svom poslu i kompetentan :)“

„Ukoliko je učitelj/ica profesionalna i ima sposobnost svoje znanje adekvatno dati svojim učenicima nikakva tetovaza ili piercing ne može umanjiti kvalitetu učitelja.“

„Mislim da tetovaža i pirsing ne pokazuje tko je kakva osoba, bitno je znanje i ponašanje u učiteljskoj profesiji.“

„Bitna je kvaliteta predavanja i preneseno znanje, a ne izgled. Svi ljudi su različiti“

„Koga briga dal ima tetovaže ili pirsinge dok god ima empatije i mentalnu i emocionalnu stabilnost“

„Kakve veze tetovaže i pirsinzi imaju s predavanjem? Osobno nisam pobornik istih, ali to ništa ne govori o njihovoj stručnosti.“

Poruka je jasna. Ukoliko je nastavnik kompetentan i profesionalan u svom poslu, nikakve tjelesne modifikacije to ne mogu osporiti. Ljudi cijene prenesene vrijednosti i znanje, način na koji su njihova djeca poučavana i ravnopravnost u odnosu. Naročito mi se sviđa posljednji komentar u kojem se spominje empatija i emocionalna stabilnost koje uistinu jesu izuzetno neophodne značajke kvalitetnog učitelja. Ovakvi komentari zaista bi trebali biti dobrodošli i općeprihvaćeni u suvremenom dobu, tim bolje kad je školstvo u pitanju gdje smo naročito oštri.

Sljedeću grupu odgovora izdvojila sam zbog jednog zanimljivog aspekta razmišljanja, a ono uključuje granice umjerenosti i doziranja. Neki odgovori su kratki i jasni dok drugi daju iscrpna razmišljanja na ovu temu.

„Mislim da tetovaže i piercing nisu loši, ali moraju biti decentni, bez nepoželjnih poruka i znakova i osobno mislim da tetovazama nije mjesto na licu“

„Sve ovisi o tome, koliko i kakve tetovaže i pirsinge netko ima. Teško je generalizirati i sve staviti u isti koš.“

„Smatram da niti tetovaža niti piercing smiju biti prepreka učiteljima pri zapošljavanju. Međutim, smatram kako bi ipak trebali pripaziti na "sadržaj" tetovaže.“

„Sve ima svoje granice pa tako i tetovaze i piercinzi, nemam nista protiv da moje dijete jednog dana takvi ucitelji uce.“

„Smatram kako je važnije da je prosvjetni radnik profesionalan u svome poslu od toga ima li piercing ili tetovazu. Ipak, smatram kako upadljivi piercinzi i tetovaze nisu primjerene (npr.piercing na obrvi, jeziku, tetovaza na vratu) .“

„Smatram da pirsing i tetovaže nemaju apsolutno nikakve veze s kvalitetom rada učitelja te postoje puno važnije stvari na koje bi trebalo obratiti pozornost. Boja kose, debljina, silne nadogradnje poput trepavica, noktiju, obrva..., različite korekcije na tijelu stavljam u isti rang kao i pirsing i tetovaže te smatram da takve stvari ne bi smjele igrati ulogu u ocjenjivanju rada jednog prosvjetnog djelatnika. Naravno da sam sadržaj tetovaža ne bi trebao biti eksplicitan, kao što ni suknja ne bi trebala biti prekratka... U svakom zanimanju postoji određeni pravilnik, ali u potpunosti ograničiti takve stvari po meni krši ljudska prava...“

„Određena istraživanja pokazala su korisnost tetovaža u nastavi. Osobni stav je da je sve u redu, dokle god je prihvatljivo. Npr. lubanje, krvavi križevi, umetci u obliku rogova i tome slično ne bi smjeli biti prihvatljivi u školama. No tetovaže s datumima, izrekama, elementima životinja, piercing u uhu, nosu, obrvi... Ne vidim razlog zašto mi to bilo loše. Dijete koje će imat želju napraviti bilo što od toga napraviti će uz suglasnost roditelja ili će pričekati 18 godina ako im je tolika želja.“

„Nemam ništa protiv profesora s tetovazama/pirsinzima, pod uvjetom da ne sadržavaju simbole mržnje ili isključivosti.“

„Svi imaju pravo slobode, ali ako je tetovaza nesto bas neprimjereno i ruzno naravno da nije lijepo ni ugodno da djeci se tako netko pojavi da ih uci necemu, ali i općenito u zivotu nije ugodno sresti osobu sa previse ogromnih tetovaza sa slikom nekog cudovista ili slicno. Dok je drugacija prica ako je istetovirano ime, kriz ili slicno... a pirsing ja osobno ne volim vidjeti kod ljudi osim na usima ili stomaku, ali opet djeca puno goreg vide od toga... sve dok ucitelji dobro poducavaju djecu okei je.“

„Samo da je normalna tetovaza i sve pet“

„Nemam ništa protiv tetovaža i piercinga, samo smatram da ne bi trebale biti agresivno istaknute kao niti npr. Neka neprimjerena odjeća ili natpisi na odjeći. Djeca oblikuju svoj stil uređivanja tijela prateći medije, društvene mreže, gledajući ljude iz neposredne blizine, na temelju stavova svojih roditelja itd. Mislim da uloga učitelja nije presudna, posebno ako ih nosi tiho, u smislu da ne nameće svoje stavove kao niti u drugim područjima nego daje objektivne odgovore ukoliko ih učenici traže.“

„Dokle god je tetovaža primjerena, nije vulgarna, ne potiče na neko drugo mišljenje, nasilje itd, nužno ne mora značiti da odašilje lošu sliku i kvari profesionalni ugled. Dapače, takve osobe mogu samo objasniti i educirati djecu više o tome. Učitelj može pričati o vlastitom iskustvo kako je došao do toga da se tetovira i zašto baš to što ima. Zašto skrivati nešto od djece kad ih je bolje educirati i učiti kako bi sami mogli doći do svojeg zaključak i kako bi lakše razvili svoje razmišljanje o određenim temama.“

„Osobno mi tetovaze izgledaju vrlo lijepo, piercinzi bas i ne, no, ne bih se tetovirao samo iz vjerskih razloga. Tetovaze u skoli su mi skroz okej, sve dok je tetovaza primjerena“

Otvoreno o sebi odgovorili su i neki prosvjetni djelatnici.

„Imam šest tetovaža, neke su vidljive, a neke nisu. Po struci sam magistar primarnog obrazovanja. Dok su tetovaže estetski lijepe s primjerenim motivima, nemam ništa protiv njih u sustavu odgoja i obrazovanja.“

„Smatram da učitelji moraju paziti na svoj izgled i stil odjevanja, ali isto tako i učitelji su ljudi koji imaju pravo sa svojim tijelom radit što požele. Ja sam učiteljica, imam tetovaže i imam pirsing. Planiram se i dalje tetovirat ali veće tetovaže ipak stavljam na mjesta koja mogu prekriti ,a manje čak i na vidljiva mjesta. Mislim da je sve u redu u granicama

normale. Ne vidim ništa loše u tetoviranim i pirsanim učiteljima dokle god su tetovaže primjerene i u granicama normale. Ipak bi bilo malo čudno vidjet učiteljicu sa zelenom kosom, 7 pirsinga na licu i istetoviranim cijelim tijelom kao slikovnicom. Inače obožavam ljude koji nose svoj stil 'drugačiji' od drugih, nemam predrasude ali smatram da je škola kulturna ustanova gdje se ipak mora znat neki red.“

„Samo bih dodala da su motivi tetovaže jako važni kao i dob učenika kojima taj nastavnik predaje. Npr. tetovaža nečijeg imena ili leptira na vidljivom mjestu sigurno neće jednako utjecati na učenike poput tetovaže zmaja preko čitave ruke. Pogotovo ne na učenike razredne nastave koji bi se mogli i preplašiti. Učenici skeniranju nas, nastavike. Promatraju kako smo i što samo odjenuli, kakav nakit nosimo i to im može odvući pozornost. Od starijih kolegica koje su sad već i mirovini, saznala sam kako su ih na fakultetu učili pravilima ponašanja i odjevanja na satu upravo kako njihova vanjščina ne bi dovukla pozornost od sadržaja nastave.“

Iako se neki komentari osvrću i na druge aspekte, ipak bih se ovdje voljela fokusirati na ono zajedničko, a to je spomenuta primjerenost tjelesnih modifikacija. Svi ono se slažu da su tjelesne modifikacije dobrodošle i u školstvo, no dolaze uz jedno „ali“. Što se krije iza toga „ali“ lijepo su nam dočarali svojim odgovorima. Ono na što je većina fokusirana je zapravo sadržaj tetovaža. Svi se slažu da crtež na tijelu kao crtež nije neprimjeren, no ukoliko su to neki simboli mržnje, kosturske glave ili krvava lica i objekti, ipak bi trebalo pripaziti na njihovo izlaganje učenicama. Što nas direktno vodi do sljedeće točke, a to je dob učenika. Neki ispitanici smatraju da nisu sve tetovaže jednako primjerene svakoj dječjoj dobi. Smatraju da zastrašujući prikazi ipak mogu donijeti više negativnih posljedica nego li onih pozitivnih u mlađoj dobi učenika. U suštini, neke tetovaže koje bi starijima bile sasvim normalan prizor, manjima one bi ipak mogle stvoriti krive utiske. Dodatan problem ipak može stvarati količina tjelesnih modifikacija. Iako je teško podvući granice, oni ipak smatraju da prekomjerna prekrivenost kože tetovažama i brojnost piercinga mogu biti malo van mjere ukusa za jednog učitelja. Poneka tetovaža i piercing mogu biti pogodni za školske ustanove, no ukoliko je nečije tijelo u većim količinama dekorirano, možda bi trebalo dva puta razmisliti. I svakako, ovdje valja spomenuti i osvrt koju su dali vezani za mjesto tjelesne modifikacije. Neki smatraju da se i dalje osoba može izražavati na način na koji želi izbjegavajući neka strateška mjesta poput lica u kojem slučaju bi to ipak moglo biti previše za školu.

S ovim principom decentnosti, odnosno poznavanjem granica ukusa, slažu se i prosvjetni djelatnici koji su ponudili vlastite priče kao primjer. Ipak treba pripaziti što naše tetovaže propagiraju i na kojem mjestu ih stavljamo na vidjelo. Smatram da je ovo zapravo prilično fer način razmišljanja. Nitko te neće osuditi i poželjet će ti toplu dobrodošlicu na novo radno mjesto, no ipak očekuju da i ti poštuješ neke granice umjerenosti.

S druge strane bilo je i par odgovora s potpunim protivljenjem postojanja takve prakse u školi.

„Učitelji/nastavnici svakako bi trebali prekriti tetovaže ako ih imaju dok su u školi.“

„U školi nema tetovaža i pirsinga, poslije tko voli nek izvoli.“

„Učitelj s piercingom je učitelj koji je promašio zanimanje.“

„Osobno nikako nisam za tetovaže i pirsinge u školstvu, ne mislim da se treba diskriminirati nekoga, ali vjerujem kako osobe koje odluče biti prosvjetni djelatnici razmišljaju u smjeru kao ja, jer tome stvarno nije mjesto u odgojno-obrazovnim ustanovama.“

Smatram da svakako i ova stajališta treba uzeti u obzir. Naime, nitko od njih nije izrazio odbojnost prema tetovažama ili piercinzima, no jednostavno okarakteriziraju to neprikladnim za odgojno-obrazovne ustanove, odnosno samu profesiju. U posljednja dva odgovora zapravo možemo uvidjeti sličnost razmišljanja – ako si već odlučio biti učitelj, oprost se s ovakvim tjelesnim izražajima. Direktno su usmjereni na to da je poučavanje poziv, a ne puki odabir i da treba djelovati u skladu s njim. Svakako teza veoma zanimljiva za diskusiju.

S druge strane, pojavili su se potpuno kontrastni komentari koji bilo kakav vid razmišljanja o „prikladnosti“ tjelesnih modifikacija u školi smatraju primitivnim i ograničenim.

„Ne nazlazimo se u 18. stoljeću. Open your mind.“

„Mislim da je krajnje vrijeme da se prestanu diskriminirati nastavnici i svi ostali javni sluzbenici na temelju izgleda.“

„Mislim da su ovo nebuloze i gluposti živimo u 21 stoljeća i smatram diskriminacijom bilo kakvo izdvajanje zbog načina odijevanja ili izgleda tijela.“

„Vrijeme je da prestanemo biti konzervativna zemlja jer stručan nastavnik bez tetovaza i piercinga je isto sto i STRUCAN nastavnik sa tetovazom i piercingom.“

„Anketna pitanja su me bas jako razljutila, jer sam se samo prisjetila i podsjetila s kakvim se sve plitkim razmisljanjima i predrasudama susrecemo. Svatko ima pravo sa svojim tijelom raditi sto zeli. S jedne strane poticemo ravnopravnost i razlicitost medju djecom, a s druge imamo takva zatucana razmisljanja.“

„Mislim da bi zakljucivanje nekih negativnih misli na temelju tetovaza trebalo ostati u proslom tisucljecu.“

Dio ispitanika podijelio je vlastita iskustva o svojim susretima s tetovažama i piercinzima u školstvu.

„Tetovaze i nakit na tijelu ne cine ni covjeka niti osobu. Jedni od mojih najdrazih i najboljih profesora bili su tetovirani i imali nakit. Profesor u osnovnoj skoli, iz glazbenog, bio je stari dugokosi roker, pun tetovaza, sa gitarom oko vrata, najstrozi profesor ali fer i korektan. Profesor tehničkog odgoja, tetovaze i polo kosuljice haha, pravedan ali strog. Srednja škola hipi profka iz biologije. Profesor iz umjetnosti tetovaze. Nitko nije imao krivu sliku o njima zbog toga, naprotiv bili su cijenjени članovi nasih skola. I dan danas ih se sjecamo s radošću. Djeci danas saljemo krivu sliku svega, pogotovo ljudi.“

Uistinu lijep prikaz svojih školskih uspomena. Iako opisuje svoje profesore izrazima poput „dugokosi roker“ i „hipi profka“, ona ih doista ima kao takve ličnosti urezane u pamćenje u potpunom jednom pozitivno obojenom svijetlu. Naglašava da nitko nije o njima imao iskrivljenu sliku i da su bili cijenjени članovi škole. U ovom slučaju, predrasude i stereotipne osude bačene su niz rijeku, a stigao je jedan novi val individualnosti i prihvaćenosti.

„Mome djetetu je razrednica upravo osoba sa pirsinzima i tetovažama i cijeli razred ju obožava. Mome mužu i meni je jako drago što im je upravo ta osoba razrednica, neovisno o izgledu. I sami smo pobirnici tetoviranja i piercing-a, i smatramo da su takve stvari neovisne i zanemarive ukoliko je osoba stručna raditi u tom području. Hvala Vam na ovoj anketi jer su takve osobe poprilično podcjenjene bez razloga.“

Još jedan povoljan primjer iz školskih klupa koji svjedoči da je razredničina osobnost i stručnost ipak došla ispred njene vanjštine na ljestvici poželjnih kakvoća. Posebno divan dio ovog osvrta je zahvala za anketu. Osoba smatra da su osobe koje odstupaju tjelesnim faktorima od standarda podcijenjene bez valjanog razlika. Oni, naročito kao pobornici tjelesnih izražavanja, smatraju da svakome treba dati priliku bez osude na račun fizičkih karakteristika.

„Imala sam u srednjoj profesore koji su imali tetovaze i trebali ih skrivati i kasnije profeske koji su imali tetovaze i nisu ih trebali skrivati (doslo je do promjene ravnatelja) i nisam ni za jedne ni za druge mislila da su manje vrijedni. Dapace smatram da je to kul jer jer su tetovaze svojevrsni način izražavanja i djeci od malena pokazuju da nisu svi ljudi isti te da svi ne trebaju biti onakav kalup kakav se od nas očekuje nego da se mogu slobodno izrazavati i da je dobro bit drugaciji. Uostalom sto se mene tice ljudi sa svojim tijelom mogu raditi sto god hoce.“

Posljednje izdvojeno iskustvo zapravo svjedoči koliko i različiti stavovi ravnatelja (ili možda školskog odbora) mogu utjecati na nečiju slobodu izražavanja i etički kodeks definiranja primjerenosti. Dakle, promjenom ravnatelja došlo je do promjene „nepisanog“ etičkog kodeksa. Odjednom, tetovaže koje su morale biti dobro skrivene od očiju javnosti i piercinzi izvađeni prije nastave dobili su svoje mjesto u učionici. Ovo nam zapravo dokazuje da dvostruka pravila, nažalost, postoje. No, osoba ipak svjedoči da tjelesne modifikacije ni u kojem trenutku nisu utjecale na poimanje ljudske vrijednosti i valjanosti.

Voljela bih izdvojiti najopsežniji odgovor koji je ponuđen od strane jednog od prosvjetnih djelatnika. Doista prekrasno argumentirano i elokventno napisano te uokviruje neke ranije spomenute aspekte.

„Biti učitelj/ nastavnik / profesor / predavač je zaista POZIV, a ne (buduće) zanimanje. Svakako treba ukazivati u društvu na važnost postojanja prosvjetnih djelatnika koji su osim matične profesije i odgajatelji. Smatram da načine odijevanja (stilove), učitelji trebaju prilagoditi uzrastima kojima predavaju i uvažavati uvijek svačiji ukus poštujući individualnosti i osobne sklonosti prema nečemu. Npr. Ako učitelj predaje razrednu nastavu, treba se obučiti za posao tako da ne razvije svojom pojavom nekakav oblik straha kod učenika ili sumnju kod roditelja. S druge pak strane, ako predaje u višim razredima kada su učenici u pubertetu, opet treba prilagoditi svoje ponašanje

(odijevanje) razrednoj okolini. Primjerice, roditelji su često nezahvalni jer i sami poimaju nastavnike različito pa se može dogoditi situacija (poznajem slučaj): "Moja kćer je postala teška osoba u pubertetu. Kakva će biti kasnija ako je ovakva u sedmom razredu? Vidjela je kod nastavnice da ima naušnicu na nosu pa sad i ona to želi. Osim toga, ta nastavnica se oblači svakako. Kakav je to primjer djeci?". Nadalje, u srednjoj školi su česti sukobi i diskriminacije među samim kolegama u razredu pa tu nastavnik ima ulogu (koliko god teška bila) da svojim primjerom ukaze koje su vrijednosti svakoga od njih (svakoga od nas). Nemam ništa protiv tuđih ukusa u odijevanju, tetovaža ili pirsinga. Nastavnici trebaju paziti kako svojom pojavom prenose poruke učenicima. Nisam za školske uniforme ili etabilirana/ nametnuta pravila ponašanja, već smatram da se treba prilagoditi okolini u kojoj se nalazimo unatoč vlastitim preferencijama ili sklonostima. Treba se prisjetiti da smo uz učiteljsku profesiju i odgajatelji i da nosimo važnu ulogu u radu sa djecom. Ukoliko i sami raspravljamo o ovakvim temama na satu razredne zajednice ili kroz esejske zadatke pr. U nastavi HJ uvijek možemo čuti, saznati mišljenja učenika, a svaki nastavnik može više učiti i naučiti kada pomno sluša svoje učenike (studente). Valja se primjereno ponašati i van škole ako smo na "meti" učenika jer se tako može izbjeći česti problem međusobnog uspoređivanja ili razvijanja inata (Zašto ja moram tako ako ona to radi ovako?) . Konačno, smatram da svi imamo pravo nositi se kako želimo jer smo vlastiti gospodari svojih tijela, no trebamo se prilagoditi učenicima sve u cilju razvijanja pozitivnog razrednog ozračja i aktivne razredne klime. Ovo su osobna promišljanja i vlastiti stavovi o kojima se može još više raspravljati, no vjerujem da sam dao barem mali dio koji se može povezati sa temom rada. Sretno!"

Još jedan uzorak se lako primijeti iz narednih odgovora.

„Fizički izgled je važan onoliko koliko je važno da osoba izgleda čisto i uredno, da je higijena na nivou. Ostalo mi je apsolutno nevažno, ne zanima me je li učitelj mog djeteta ima tetovaže, pirseve, kakva im je boja kose i što nose na sebi“

„Tetovaze ne smetaju učiteljima u obavljanju posla i ne utjecu na kvalitetu održavanja nastave. Učitelji su uvijek bili i bit će uzor djeci, ali to ne znači da će ako učitelj ima tetovaze, cijeli razred doći istetoviran. Mnoge učiteljice se nadograđuju noktima i trepavicama pa nismo vidjeli da djeca stavljaju umjetne trepavice i nokte....to je stvar osobnog stila....i to ne bi trebalo utjecati ni na sto.....I, daučitelji bi se svakako trebali

lijepo odijevati i frizirati jer smatram da neuredan izgled i neuglednost ostavljaju dojam neorganizirane i nesposobne osobe....“

„Izgled nije mjerilo osobe, kao ni znanja. Svatko ima slobodu nositi što želi. Ako osoba koja ima drugačiji stil odijevanja zna iskombinirati tu odjeću, tetovaže ili pirsinge, ne vidim ništa loše. Bitno da ne izgleda zapušteno i prljavo.“

„Mislim da je dovoljno da učitelj/ica izgleda pristojno i uredno, ali svaki drugi detalj na njegovom ili njezinom tijelu ili licu je nebitan jer ne utjece na sposobnost te osobe da kvalitetno obavlja svoj posao. Dapace, možda bi pomoglo i u razbijanju neutemeljenih predrasuda. Imam tetovazu i uspješno vodim logistiku velike strane korporacije, nisam narkomanka niti kriminalac :)“

„Mislim da je dovoljno da učitelj/ica izgleda pristojno i uredno, ali svaki drugi detalj na njegovom ili njezinom tijelu ili licu je nebitan jer ne utjece na sposobnost te osobe da kvalitetno obavlja svoj posao. Dapace, možda bi pomoglo i u razbijanju neutemeljenih predrasuda. Imam tetovazu i uspješno vodim logistiku velike strane korporacije, nisam narkomanka niti kriminalac :)“

Ispitanici se ovdje najviše fokusiraju na urednost, čistoću i pristojnost izgleda. Dakle, predrasuda neće biti prema nastavnicima neobičnog izgleda, već prema onim neurednog. Kako je jedan ispitanik primijetio, neurednost ostavlja dojam da osoba nije organizirana, često nesposobna, ali niti osoba koja ulijeva povjerenje. Ovo je prilično fer uvjetovanje. Postoji tolerancija na sve tjelesne modifikacije pod uvjetom da je osoba dotjerana, uredna i čista. To će djeca zasigurno usvojiti i primijetiti.

Neki ispitanici osvrnuli su se na probleme u školstvu koje oni vide puno ozbiljnijima i većima no problem učiteljeve vanjštine.

„Ako ikome smeta tako banalna stvar mora se dobro zapitati o svojim predrasudama. Puno veći problem je što učiteljski fakultet upisuje puno ljudi koji ne upadnu u "bolje". Oni koji sami po sebi ne znaju matematiku, a trebaju učiti djecu.“

„Izbacite vjeronauk iz škole, povećajte tjelesne aktivnosti, praktične životne predmete i aktivnosti, nekad su svi imali domaćinstvo a tehnička kultura je svedena na slaganje kinder jajeta od par djeliva. Učenici su nesposobni za život, frajeri ne znaju nis skuhat

ni zarulju promijenit doma, mlitavi su i vise po video igricama po zimi. Cure su osudjene na kucanstvo po defaultu, prakticnih radionica nigdje“

„Nisam učitelj, ali sam želio upisat Učiteljski faks prije par godina. Smatram da je ovo zanimanje podcjenjeno od strane društva, ali također da veliki dio nastavnika nema strast prema ovom zanimanju. Tetovaže i pirsing nisu toliki problem u školstvu koliko rad učitelja koji nemaju nimalo strasti prema poslu kojeg rade. Na taj način demotiviraju djecu lošim pristupom. Važniji je pristup i rad s djecom od vanjskog izgleda.“

„Smatram da tatto i pirs.nemaju utjecaj na kvalitetu osobe! Ali sam uvjerena 100% da vecina ucitelja/profesora trebaju opširnu lekciju iz psihologije!!!!“

„Tetovaze i piercing nisu uopce nekakva velika stvar dok je sve to u granicama normalnog, npr bez tetovaza po licu,vratu itd. Ucitelji/profesori su nedovoljno placeni iako bi trebali biti pri samom vrhu jer su ucitelji ti koji odgajaju buduće generacije i donose najvise u samu drzavu i razvoj. Najbitnije od svega je na koji nacin ce uciti djecu i raditi taj posao a njihov privatni zivot je samo njihov.“

ZAKLJUČAK:

Voljela bih započeti zaključak ovog rada upravo jednom rečenicom koju je napisao jedan od ispitanika: „*Najbitnije bi mi bilo da moje dijete podučava osoba koja voli svoju profesiju, zna što radi i visokih je moralnih vrijednosti pa neka bude i cijela tetovirana ako treba!*“

Ova rečenica nekako uokviruje većinsko mišljenje sudionika ovog malog istraživanja. Iako odobravanje vrlo često dođe uz ono „ali“, ono je itekako opravdano. Zaista nije lako dati dijete na brigu nekome kome ne vjerujete i tko vam ne odgovara.

Iza tog „ali“ kriju se sasvim dobri uvjeti koje bismo očekivali i od učitelja prosječnog izgleda.

Dakle, ne smeta da učitelj „ima svoj đir“, ali očekujemo da radi posao s ljubavlju i da se trudi oko svojih učenika. Onda mu ništa neće biti zamjereno.

Učitelj s tjelesnim modifikacijama bit će prihvaćen bez osude, ali uz dozu decentnosti i umjerenosti. Ne želimo da djeca imaju noćne more kada se vrate iz škole.

Učitelj s tetovažama je dobrodošao, ali njegove tetovaže ne smiju sadržavati uvredljive poruke, simbole mržnje ili jezive prizore.

Učitelj može izgledati kako želi, ali neka to bude uredno i čisto. Izgled može biti neobičan i drugačiji, ali higijena uvijek mora biti na visokom nivou.

Učitelj će biti voljen od strane učenika i roditelja bez obzira na njegov vanjski izgled, ali mora to postići svojim radom i zaslužiti svojim djelima.

Mene kao buduću učiteljicu iskreno je plašilo hoću li biti prihvaćena takva kakva jesam i hoću li morati skrivati privatni život od očiju kolega, roditelja ili učenika. Apsolutno se slažem da je poučavanje poziv, no što ako osjetimo više poziva u životu? Smiju li se oni isprepletati i živjeti u simbiozi ili jedan mora biti ugašen? Iako je u brojnim odgovorima bilo do 20% onih koji se opiru prihvaćanju tjelesnih modifikacija u školstvu i promicanju takvog stila u obrazovnim ustanovama, i dalje smatram da je ovo sasvim dobar pomak u odnosu na moju očekivanja. Uostalom, svaka promjena, bila dobra ili loša, u početku je dočekana s velikom dozom skepticizma. Tek vrijeme pokaže hoće li zaslužiti više priklonjenih ili protivnika. Uzevši u obzir polaznu priču cijelog ovog rada, priču o ravnatelju koji je odbio najboljeg kandidata jer se njegova vanjšina nije uklapala

u školsku sliku, moram priznati da ovo istraživanje uistinu pokazalo da je ovo tek rijedak primjer takve prakse. Očigledno su Hrvati krenuli u korak s vremenom i prihvatili nove, moderne vrijednosti tolerancije i prihvaćanja.

Istina je, i većina se slaže s time u nekoj mjeri, da učitelji jesu učitelji i izvan posla te oni moraju biti ugledni građani društva. No, piercing na nosu ne pokazuje neuglednost, kao što ni tetovaže ne donose lošu reputaciju. Primjer Petra Novaka sigurno je otvorio oči dijelu javnosti ukazavši upravo da osoba s drugačijom pozadinom, nesvakidašnjim izgledom može biti pozitivna priča za naslovnice. Medij ne moraju biti nužno zlo, ako ih znamo koristiti i pažljivo birati informacije koje upijamo.

Korov se lako širi i guši naše cvijeće, povrće i začinsko bilje. No, plijevamo li uporno i redovito održavamo naš vrt, naše sadnice će sve ljepše i ljepše nicati. Priča iz prakse koja me motivirala za ovaj rad je korov našeg školskog sustava. No, promičemo li redovito i uporno prave vrijednosti, humanost i jednakost, naše cvijeće će naći svoj put i cvjetat će kao ponos našeg napretka i promjene. Rezultat mog istraživanja je za mene upravo jedan cvjetić koji je našao svoj put i dao glas boljem sutra u hrvatskom školstvu. Bez obzira što dolazi uz poneko „ali“, ono je, ponavljam, doista opravdano i slažem se sa svakim.

Znam, pomalo je narcisoidno nazivati svoj rad nekakvim predivnim cvijetom, no za mene ono to zaista jest. Meni je ono dalo motivaciju da se trudim još više i da pomičem vlastite granice još dalje, i one profesionalne i privatne. Jedva čekam raditi u školstvu i biti dio novog vala promjene. I svakako jedva čekam svoju prvu tetovažu. Možda jednu s posvetom upravo ovom radu.

Završit ću svoj zaključak citatom jednog ispitanika koji je tako jednostavan za zapamtiti, a opet ga s vremenom lako zaboravimo.

„Ljude cini ljudskost a ne "ambalaza".“

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad bavi se aktualnim problemom osude prosvjetnih djelatnika na temelju njihovog vanjskog izgleda. Srž problematike su upravo sve popularnije tjelesne modifikacije, odnosno tetovaže i piercinzi. Cilj istraživanja bio je ispitati percepciju našeg naroda - društva o učiteljima „neobičnog“ izgleda. Istraživanje zadire u stvaranje stereotipnih slika ili unaprijed postavljenih očekivanja od prosvjetnih djelatnika. Bazirano je na pitanju jesu li neobični učitelji, oni koji stupaju od „normalnog“ dobrodošli u naše školstvo ili ih odbacujemo u startu bez obzira na razinu njihovih kompetencija i karaktera. U istraživanju su sudjelovali ljudi raznih poveznica sa školstvom ili pak, bez trenutne poveznice uopće. Također, bili su uključeni stanovnici Republike Hrvatske iz svih krajeva, ali i svih dobnih skupina. Rezultati su pokazali da su tjelesne modifikacije u velikoj mjeri prihvaćene u valjanim uvjetima.

Ključne riječi: predrasude i stereotipi, tetovaže u nastavi, piercing u nastavi, tjelesne modifikacije

SUMMARY

This thesis is dealing with a current problem of judging teachers based on their appearance. The core of this problem is related to an increasingly popular trend of body art, in this case tattoos and piercings. The purpose of this research was to examine the perception of our nation, our society about the teachers with an 'unusual' look. The research targets questioning stereotypical images of teachers or expectations we set in advance. It is based on a question if 'odd-looking' teachers are welcome in education or we just reject them in the very beginning no matter their competences and personality. People with all kinds of connections to education were involved in this research, or with no connection at all. Moreover, all residents of Croatia from all parts were included, as well as people all ages. The results showed that body art is widely accepted on right conditions.

Key words: prejudices and stereotypes, tattoos in education, piercings in education, body art

LITERATURA:

ALFIREVIĆ, S. 2021. [Online] *Status učitelja u suvremenom društvu*. Dostupno na: <http://www.libar.media/2021/06/01/status-ucitelja-u-suvremenome-drustvu/>.

Pristupljeno 6. rujna 2021.

ANIĆ, V. 2000. *Rječnik hrvatskog jezika*. Treće, prošireno izdanje. Zagreb: Novi Liber.

Brašnić, M. 2020. [Online] *Kultura tetovaža*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:354011>. Preuzeto 8. rujna 2021.

ĆOSIĆ, I. 2013. *Predrasude o nastavnicima*. [Online] Dostupno na: [Predrasude o nastavnicima – Nastavnici organizirano](#). Pristupljeno 1. rujna 2021.

DAVIS, D. 2005. [Online] *Tattoos and Body Piercing – The Longevity of An Ancient Trend*. Honors College Thesis. Paper 10. Dostupno na https://digitalcommons.pace.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://scholar.google.com/&httpsredir=1&article=1008&context=honorscollege_theses. Pristupljeno 9 rujna 2021.

GABBAT, A. 2019. [Online] *At arm's length: are tattoos finally becoming uncool?* Dostupno na: [At arm's length: are tattoos finally becoming uncool? | Tattoos | The Guardian](#). Pristupljeno 7. rujna 2021.

HRVATSKI JEZIČNI PORTAL. [Online] Dostupno na: [Hrvatski jezični portal \(znanje.hr\)](#). Pristupljeno 7. rujna 2021.

JACKSON, C. 2019. [Online] *More Americans Have Tattoos Today than Seven Years Ago*. Dostupno na: [More Americans Have Tattoos Today than Seven Years Ago | Ipsos](#). Pristupljeno 7. rujna 2021.

KOVAČIĆ, M. 2016. [Online] *Tragovi identiteta – kultura tetoviranja*. Rijeka: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. Dostupno na: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:287272>. Preuzeto 9. kolovoza 2021.

KRSTOVIĆ, J. 2010. [Online] *Kakav etički kodeks trebamo?* Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci. Dostupno na <https://hrcak.srce.hr/125042>. Preuzeto 28. kolovoza 2021.

Osland, A., Clinch, N. 2014. [Online] *Tattoos in the workplace*. Journal of Critical Incidents, Volume 7. Dostupno na: https://sfc.org/jci/docs/JCIv7_2014.pdf#page=76. Pristupljeno 15. rujna 2021.

OSNOVNA ŠKOLA „AUGUST CESAREC“, 2009. [Online] *Etički kodeks Osnovne škole „August Cesarec*. Dostupno na: [ETIČKI KODEKS 2009. POTPISANO I OVJERENO.pdf \(skole.hr\)](#). Pristupljeno 2. rujna 2021.

PODRAVEC, D. 2014. [Online] *Prikaz knjige; Učitelj između stvarnosti i nade*. Zagreb: Alfa. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/166164>. Preuzeto 28. kolovoza 2021.

POSAO.HR. 2016. [Online] *Kolika je prosječna plaća visoko obrazovanih?* Dostupno na: [Kolika je prosječna plaća fakultetski obrazovanih? - Vijesti: Istraživanja - posao.hr](#). Pristupljeno 6. rujna 2021.

PROVJERENO. 2020. [Online] *Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi"*. Dostupno na: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#). Pristupljeno 7. rujna 2021.

REUTERS. 2020. [Online] *A man covered his face with tattoos and turned his eyes black. He says it cost him his kindergarten teaching job*. Dostupno na: [French man says tattoos cost him kindergarten teaching job - CNN](#). Pristupljeno 7. rujna 2021.

ROSANDIĆ, D. 1988. *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.

STRUGAR, V. 2014. *Učitelj između stvarnosti i nade*. 1. izdanje. Zagreb: Alfa.

SWAIN, H. 2017. [Online] *Should teachers be able to have tattoos?* Dostupno na: <https://www.theguardian.com/education/2017/jul/04/should-teachers-have-tattoos-school>. Pristupljeno 2. rujna 2021.

UJEDINJENI NARODI ZA OBRAZOVANJE, ZNANOST I KULTURU. 1966.
[Online] *Preporuka o statusu učitelja*. Pariz. Dostupno na https://www.matica-sindikata.hr/files/2015/02/PREPORUKA_O_STATUSU_UCITELJA.pdf.
[Pristupljeno 1. rujna 2021.](#)

ZUCKERMAN, A. 2020. [Online] *38 Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics*. Dostupno na: [38 Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics | CompareCamp.com](#).
[Pristupljeno 7. rujna 2021.](#)

POPIS SLIKA:

Slika 1. Petar Novak. Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#). Pristupljeno 7.rujna 2021.

Slika 2. Barba Petar s djecom. Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#). Pristupljeno 7.rujna 2021.

Slika 3. Petrova tetovirana ruka. Izvor: [Tetovirani i nabildani bivši vojnik postao teta u vrtiću i izazvao senzaciju: "Djeca su iskrena i nevina, odraz su čiste, neiskvarene ljubavi" \(dnevnik.hr\)](#). Pristupljeno 7.rujna 2021.

Slika 4. Sylvain Helaine. Izvor: [sylvain-helaine.jpg \(1200×800\) \(ctfassets.net\)](#). Pristupljeno 7.rujna 2021.

POPIS GRAFIKONA:

Grafikon 1. Popularnost tetovaža po državama. Izvor: [38 Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics | CompareCamp.com](#). Pristupljeno 15. rujna 2021.

Grafikon 2. Položaj tetovaža koje smanjuju mogućnost zapošljavanja. Izvor: [38 Tattoo Statistics: 2020/2021 Industry, Trends & Demographics | CompareCamp.com](#). Pristupljeno 15. rujna 2021.

Grafikon 3. Veza sa školstvom

Grafikon 4. Dob

Grafikon 5. Studijski uspjeh

Grafikon 6. Stil odijevanja

Grafikon 7. Reputacija i ugled učitelja

Grafikon 8. Učitelji uzori

Grafikon 9. Tetovaže u školi

Grafikon 10. Piercing u školi

Grafikon 11. Sloboda izražavanja